

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 5 kwietnia 2024 r.

Poz. 2667

UCHWAŁA NR LXXI/1253/2024 RADY MIEJSKIEJ W STARYM SĄCZU

z dnia 26 marca 2024 roku

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stary Sącz na lata
2024 – 2028**

Na podstawie art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) Rada Miejska w Starym Sączu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stary Sącz na lata 2024 – 2028 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Starego Sącza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie od po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Starym Sączu

Andrzej Stawiarski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

w Gminie Stary Sącz
na lata 2024-2028

Spis treści

Diagnoza sytuacji społecznej.....	2
Charakterystyka gminy Stary Sącz.....	2
Demografia.....	3
Pomoc społeczna i wsparcie rodzin w gminie Stary Sącz.....	5
Sytuacja osób starszych.....	12
Sytuacja osób niepełnosprawnych.....	14
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	15
Środowiskowy Dom Samopomocy.....	16
Domy Pomocy Społecznej.....	16
Mieszkanie chronione.....	17
Programy dla osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków ich rodzin.....	17
Osoby niepełnosprawne, a świadczenia rodzinne.....	18
Świadczenia „Za Życiem”.....	19
Przemoc domowa.....	19
Problem uzależnień.....	21
Bezdomność.....	24
Opieka zdrowotna, ochrona zdrowia.....	25
Edukacja i wychowanie.....	27
Infrastruktura mieszkaniowa.....	29
Bezpieczeństwo publiczne.....	31
Turystyka, rekreacja, kultura.....	32
Działalność gospodarcza.....	34
Zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych.....	35
Część analityczna.....	39
Analiza SWOT.....	39
Główne obszary problemowe.....	43
Program strategii.....	45
Cele strategiczne.....	45
Cele strategiczne i operacyjne, działania, wskaźniki, realizatorzy.....	46
Ramy finansowe strategii.....	55
Monitoring i ewaluacja strategii.....	58
Indeks tabel.....	58

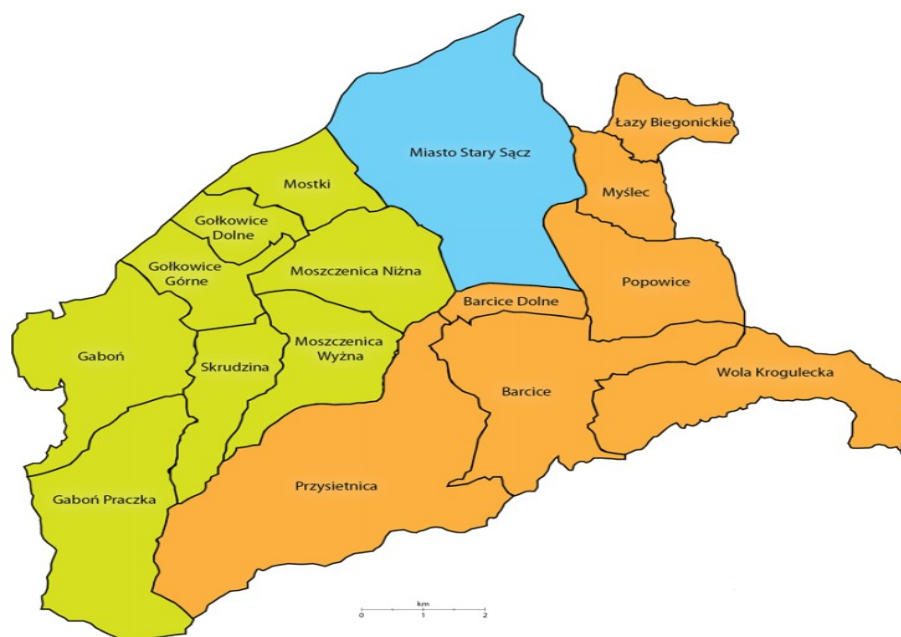
Diagnoza sytuacji społecznej

Charakterystyka gminy Stary Sącz

Stary Sącz to gmina miejsko - wiejska, leżąca w powiecie nowosądeckim. Gmina Stary Sącz graniczy z gminami: Łącko, Nawojowa, Rytró, Podegrodzie oraz z miastem Nowy Sącz. Siedzibą gminy jest Stary Sącz. Powierzchnia gminy Stary Sącz wynosi 102,4 km², co stanowi 6,6% powierzchni powiatu. Lesistość Gminy Stary Sącz wynosi 45,63% i jest stosunkowo niska w porównaniu z Gminami ościennymi.

Grunty rolne w gminie Stary Sącz charakteryzują się małą powierzchnią gospodarstw oraz znacznym ich rozdrobnieniem. Najliczniejszą grupę (43,8%) stanowią gospodarstwa małe o powierzchni od 2-5 ha, równie liczną grupę (36,1%) stanowią gospodarstwa bardzo małe o powierzchni od 1-2 ha, zaś gospodarstwa średnie (od 5-7 ha) stanowią jedynie 20,1% ogólnej liczby gospodarstw.

Gmina obejmuje 15 sołectw. Największą osadą jest miasto Stary Sącz. Ponadto w skład Gminy wchodzi następujące sołectwa: Barcice, Barcice Dolne, Gaboń, Gaboń-Praczków, Gołkowice Dolne, Gołkowice Górne, Łazy Biegonickie, Moszczenica Niżna, Moszczenica Wyzna, Mostki, Myślec, Popowice, Przysietnica, Skrudzina, Wola Krogulecka.

~~Stary Sącz usytuowany jest w dolinach dwóch rzek: Popradu i Dunajca, w samym centrum~~ Kotliny Sądeckiej. Duża lesistość, położenie w obszarze Popradzkiego Parku Krajobrazowego, jak i malownicze rozmieszczenie, wokół wzniesień Beskidu Sądeckiego decydują o atrakcyjności turystycznej Gminy. Droga Doliną Popradu prowadzi przez równie atrakcyjne turystycznie Rytro i Piwniczną Zdrój ku znanym polskim uzdrowiskom Muszynie i Krynicy, a droga Doliną Dunajca wiedzie turystów w kierunku najwyższych polskich gór Tatr.

Demografia

Gminę Stary Sącz zamieszkuje 23 672 mieszkańców (rok 2022), pod względem zaludnienia jest to 270 gmina w Polsce. Gęstość zaludnienia wynosi 236 osób na km², co lokuje gminę na 379 miejscu w Polsce pod tym względem. Średnia gęstość zaludnienia w Polsce wynosi 121 osób, gmina jest więc dużo bardziej zaludniona niż średnia krajowa.

Tabela 1: Ludność Gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 z podziałem na kategorie wiekowe.

Rok	Ogółem	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2017	23 627	4061	15 866	3700
2018	23 747	4106	15 848	3793
2019	23 801	4125	15 780	3896
2020	23 537	4311	15 180	4046
2021	23 542	4321	15 095	4126
2022	23 672	4205	15 304	4163

(Dane: Bank Danych Lokalnych, Gmina Stary Sącz)

Tabela 2: Procentowy udział osób w poszczególnych kategoriach wiekowych w ogólnej strukturze mieszkańców Gminy.

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2017	17,19 %	67,15 %	15,66 %
2018	17,29 %	66,74 %	15,97 %
2019	17,33 %	66,30 %	16,37 %
2020	18,32 %	64,49 %	17,19 %
2021	18,35 %	64,12 %	17,53 %
2022	17,76 %	64,65 %	17,59 %

(Dane: Bank Danych Lokalnych, Gmina Stary Sącz)

~~Z zestawienia zamieszczonego w tabeli nr 1 wynika, że liczba mieszkańców Gminy Stary Sącz~~ w ostatnich latach pozostaje na względnie stałym poziomie. Niewielkie wahania dotyczące spadku czy wzrostu liczby mieszkańców nie są znaczące. Istotną i stałą tendencję wzrostową udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej strukturze populacji Gminy pokazuje tabela nr 2. Na przestrzeni lat 2017 – 2022 procentowy wzrost udziału liczby osób starszych w ogólnej populacji wyniósł niemal 2%. W analizowanych latach na względnie zbliżonym poziomie pozostaje udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców, widoczny natomiast jest trend spadkowy dotyczący osób w wieku produkcyjnym, których udział w ogólnej populacji na przestrzeni analizowanych lat zmalał o 2,5 %. Widać, więc, że także w gminie Stary Sącz znajduje odzwierciedlenie ogólnopolska tendencja starzenia się społeczeństwa.

Tabela 3: Rozkład struktury mieszkańców w gminie Stary Sącz według płci.

Rok	Kobiety	Mężczyźni
2017	11 864	11 763
2018	11 914	11 833
2019	11 927	11 874
2020	11 825	11 712
2021	11 821	11 721
2022	11 898	11 774

(Dane: Bank Danych Lokalnych, Gmina Stary Sącz)

Jak pokazuje powyższa tabela rozkład struktury płci w gminie Stary Sącz jest niemal równomierny z nieznaczną przewagą kobiet. Stan ten na przestrzeni analizowanych lat nie ulega istotnym zmianą.

Tabela 4: Dane statystyczne dotyczące przyrostu naturalnego w gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców	12,34	12,42	12,36	11,14	11,08
Zgony na 1000 mieszkańców	7,30	8,57	7,73	9,65	9,97
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	5,04	3,85	4,63	1,49	1,11

(Dane: Bank Danych Lokalnych, Gmina Stary Sącz)

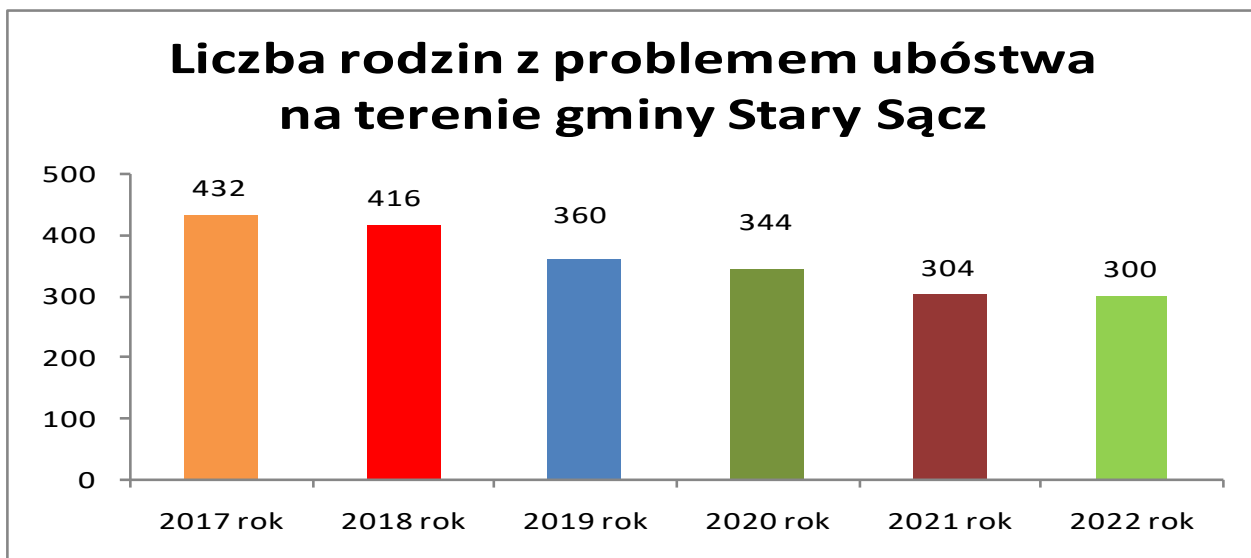
~~Tabela numer 4 dowodzi, że w gminie Stary Sącz nadal jest dodatni przyrost naturalny~~ (przewaga urodzeń żywych nad zgonami na 1000 mieszkańców), jednak z roku na rok jest on coraz mniejszy. W analizowanych latach 2017 – 2021 przyrost ten spadł o 4 osoby. Od kilku lat zaobserwować można spadek liczby urodzeń względem zgonów (wyjątek stanowił rok 2019 kiedy spadła liczba zgonów).

Powyższe analizy pokazują jasno, że mimo braku większych zmian w liczbie ludności zamieszkującej Gminę oraz braku realnego zagrożenia szybką depopulacją, następuje systematyczne starzenie się społeczności lokalnej i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Należy przypuszczać, iż tendencje te będą się nasilać. Wyzwania demograficzne sprawiają, iż z jednej strony należy podjąć działania zmierzające do zachęcenia młodych mieszkańców Gminy do pozostania tutaj na stałe po zakończeniu edukacji na szczeblu szkoły średniej czy wyższej, a z drugiej należy stworzyć system, który umożliwi osobom starszym prowadzenie aktywnego życia, pozostając jak najdłużej w zdrowiu, czynnie uczestnicząc w życiu społeczności lokalnej. Kolejnym wyzwaniem dla lokalnego samorządu jest stworzenie takiego systemu zachęt dla ludzi spoza terenu Gminy, które sprawią, iż będą chętniej się tu osiedlać. Czynniki mogącymi prowadzić do poprawy sytuacji demograficznej są z pewnością; rozwój budownictwa mieszkaniowego, stała poprawa infrastruktury i jakości usług związanych ze żłobkami i przedszkolami. Kolejnymi ważnymi czynnikami są: rozwój miejsc pracy w gminie i okolicach oraz budowa wizerunku gminy Stary Sącz jako miejsca przyjaznego mieszkańcom. W celu realizacji tego postulatu należy stale dążyć do poprawy jakości usług lokalnych zarówno w sektorze służby zdrowia, jak i usług publicznych, głównie w obszarze nowoczesnej edukacji, ale także w sektorze związanym z ofertą dla osób starszych, które z jednej strony chcą prowadzić aktywne życie społeczne i towarzyskie, co związane jest ze wzrostem średniej długości życia, a z drugiej wymagają wsparcia w zakresie pielęgnacji i usług opiekuńczych, których nie są w stanie zapewnić im dzieci, które często mieszkają poza obszarem Gminy. Zbudowanie sprawnego systemu nowoczesnych i odpowiadających potrzebom mieszkańców w różnych kategoriach wiekowych usług społecznych jest ważnym elementem budowania wizerunku Gminy Stary Sącz, jako miejsca przyjaznego osobom w każdej kategorii wiekowej.

Pomoc społeczna i wsparcie rodzin w gminie Stary Sącz

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia OPS z powodu ubóstwa. Miarą granicy ubóstwa w tym przypadku jest kwota tzw. kryterium dochodowego, uprawniająca do ubiegania się o prawo do świadczeń z pomocy społecznej, która obecnie wynosi 776

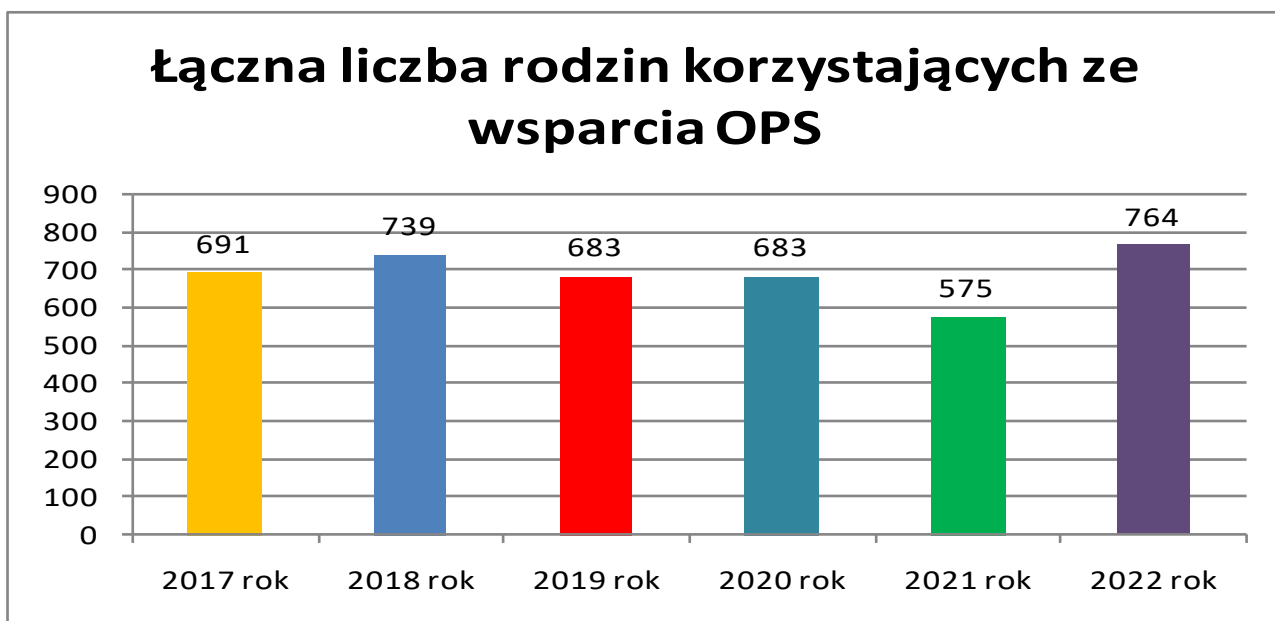
~~zł dla osoby samotnie gospodarującej i 600 zł dla osoby w rodzinie. Zakres analizowanych danych~~
pozwoił na porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat.

Wykres 1: Liczba rodzin z problemem ubóstwa na terenie gminy Stary Sącz

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

Powyższy wykres pokazuje, iż liczba osób korzystających ze wsparcia OPS Stary Sącz w okresie ostatnich sześciu lat sukcesywnie spada. Spowodowane jest to: dobrą sytuacją na lokalnym rynku pracy, która sprzyja wzrostowi zatrudnienia, coroczną waloryzacją rent i emerytur oraz corocznym wzrostem wysokości płacy minimalnej, przy jednoczesnym braku podniesienia kryterium dochodowego kwalifikującego do pomocy społecznej.

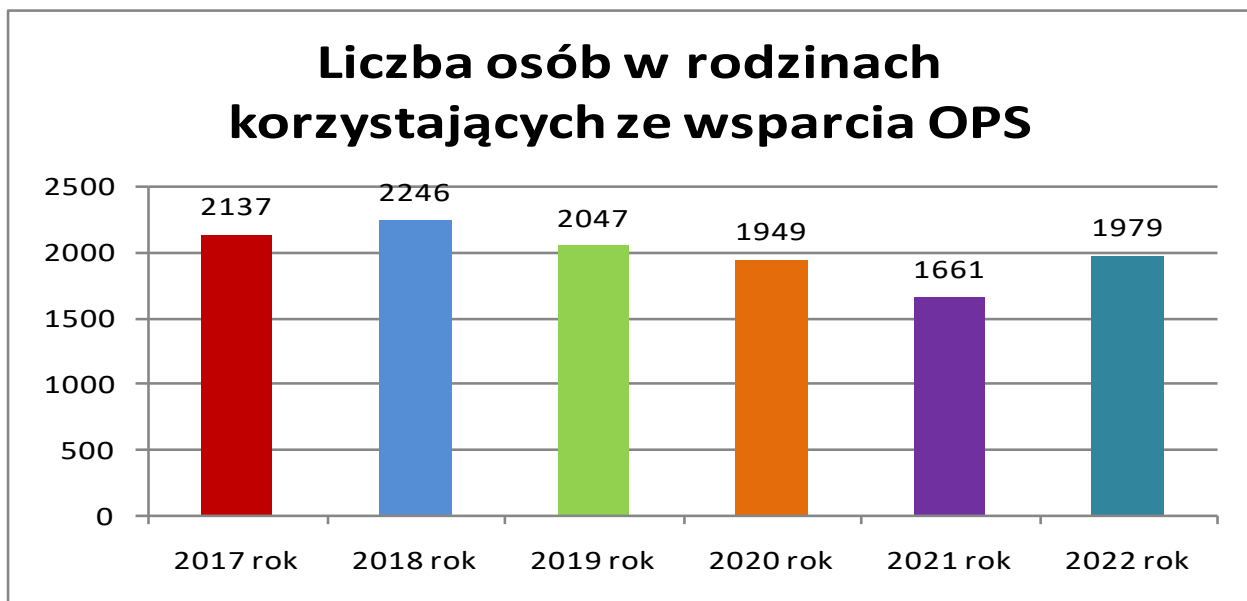

Wykres 2: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

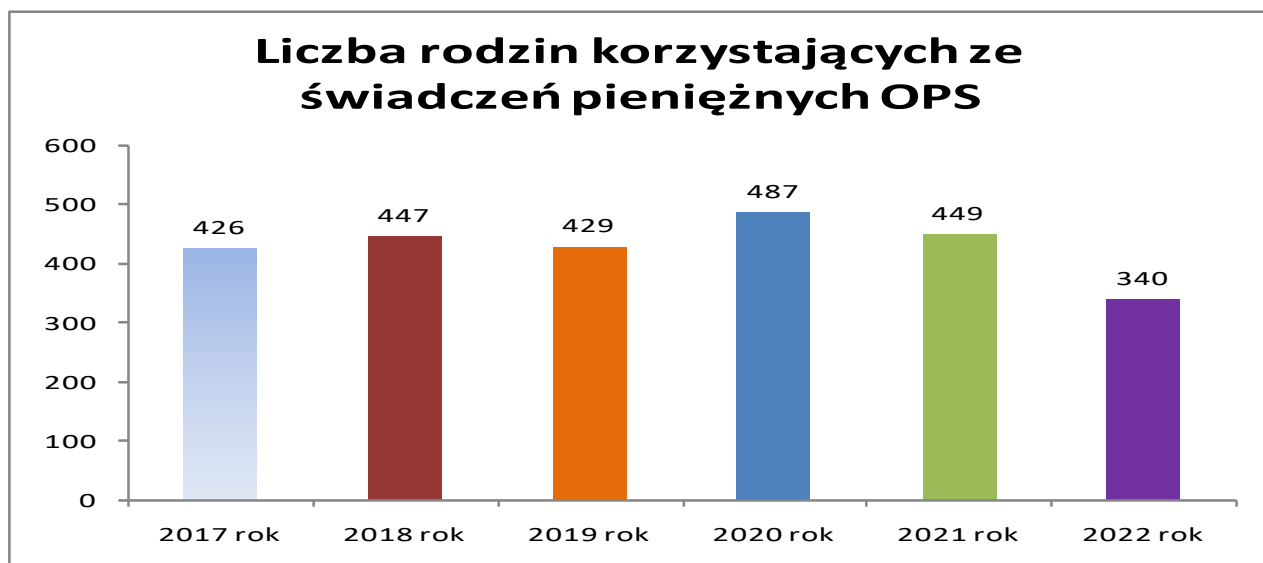

~~Jak pokazuje wykres nr 2 mimo spadku poziomu ubóstwa w Gminie liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS nie maleje. Po wyraźnym 16 % spadku w roku 2021, w 2022 nastąpił ponowny wzrost o 189 rodzin (25%). Ten znaczący przyrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka spowodowany był napływem uchodźców wojennych z Ukrainy po 24 lutego 2022 r. W 2022 r. OPS objął wsparciem z pomocy społecznej 247 ukraińskich rodzin, co stanowiło, aż 32,4 % ogółu korzystających rodzin. Bardzo podobnie rozkłada się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS, co obrazuje wykres nr .... W roku 2022 udział obywateli Ukrainy w ogólnej liczbie korzystających wynosił 481 osób w rodzinach.~~

Wykres 3: Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej, dane własne OPS)

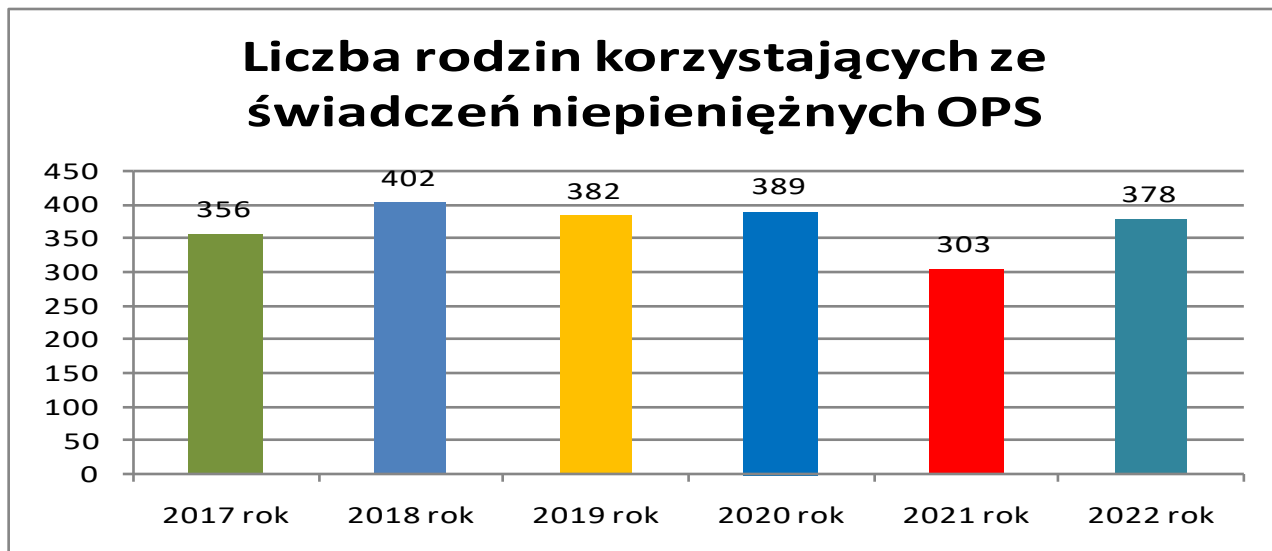

Wykres 4: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych OPS

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

~~W analizowanym okresie ze wsparcia pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych (np. zasiłek celowy, okresowy, stały, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki prawnej) największa liczba rodzin korzystała w roku 2020 roku. Lata 2017 – 2019 to względnie zbliżona liczba rodzin korzystających. W roku 2022 nastąpił znaczący spadek liczby rodzin (25%) korzystających ze wsparcia w formie świadczeń pieniężnych OPS.~~

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych (np. posiłek, schronienie, pobyt w DPS, usługi opiekuńcze) pozostaje na zbliżonym poziomie oscylującym między 350 a 400 rodzin, za wyjątkiem roku 2021, w którym nastąpił zdecydowany spadek.

Wykres 5: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych OPS

Tabela 5: Struktura rodzin korzystających ze wsparcia OPS w latach 2017 – 2022

Struktura rodziny	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Jednoosobowe gospodarstwo domowe	213 (30,8 %)*	242 (32,7 %)	223 (32,6 %)	261 (38,2 %)	224 (39 %)	210 (40,6 %)
Rodziny z dziećmi	357 (51,7 %)	374 (50,6 %)	337 (49,3 %)	306 (44,8 %)	261 (45,4 %)	244 (47,2 %)
Rodziny niepełne	47 (6,8 %)	47 (6,4 %)	48 (6,9 %)	45 (6,6 %)	45 (7,8 %)	37 (7,1 %)
Rodziny emerytów i rencistów	147 (21,3 %)	179 (24,2 %)	180 (26,4 %)	161 (23,6 %)	129 (22,4 %)	114 (22 %)

(Źródło: Sprawozdanie resortowe MRiPS – R)

* Procentowy udział w ogólnej strukturze rodzin korzystających ze wsparcia OPS.

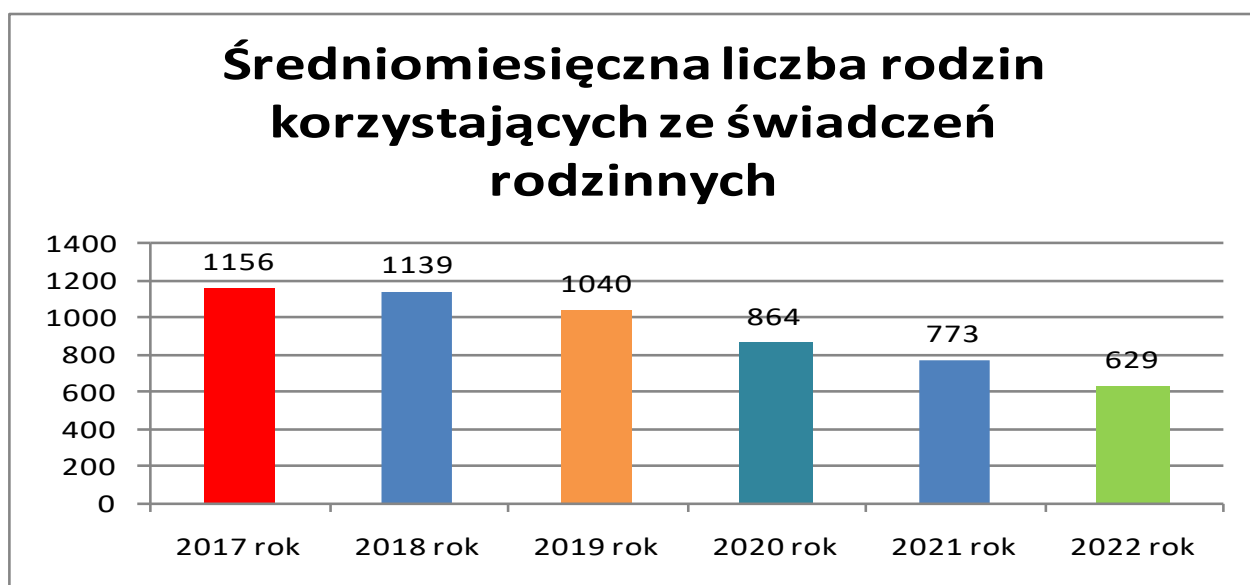
~~Analizując strukturę rodzin korzystających z pomocy społecznej OPS na przestrzeni ostatnich~~
lat widać, że największy odsetek stanowią rodziny z dziećmi (około połowa korzystających). Widać także wyraźną tendencję procentowego wzrostu udziału jednoosobowych gospodarstw domowych w ogólnej strukturze korzystających ze wsparcia OPS (10% na przestrzeni ostatnich sześciu lat). Rodziny niepełne stanowią najmniej liczną grupę w strukturze korzystających z pomocy społecznej. Procentowy udział gospodarstw domowych emerytów i rencistów w ogólnej strukturze korzystających pozostaje na względnie stałym, wynoszącym między 21 % a 26 % poziomie. Spadek w liczbach można tłumaczyć corocznymi, relatywnie wysokimi waloryzacjami rent i emerytur oraz wprowadzeniem trzynastej i czternastej emerytury, i innych transferów socjalnych jak np. dodatek węglowy, co przyczynia się do poprawy sytuacji finansowej w gospodarstwach domowych najstarszej części społeczeństwa.

Tabela 6: Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2022 – liczba rodzin

Problem	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ubóstwo	432	416	360	344	304	300
Niepełnosprawność	268	289	279	257	232	225
Długotrwała lub ciężka choroba	268	319	292	283	280	266
Potrzeba ochrony macierzyństwa	179	194	188	174	147	144
Wielodzietność	159	168	159	147	134	130
Bezrobocie	177	163	157	165	145	138
Bezdomność	5	4	7	7	6	10
Przemoc w rodzinie	3	4	3	32	9	2
Alkoholizm	10	12	9	8	12	8
Trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego	0	4	4	0	4	6
Zdarzenie losowe	5	6	12	1	3	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	1	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	17	0	0
Sieroctwo	1	0	0	0	0	0

(Źródło: Sprawozdanie resortowe MRiPS – R)

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystają osoby uprawnione znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Analizując powyższą tabelę należy zwrócić uwagę na fakt, że przy zmniejszającej się ogólnej liczbie rodzin korzystających ze wsparcia OPS rośnie procentowy udział rodzin z osobami niepełnosprawnymi i długotrwale lub ciężko chorymi w ogólnej strukturze korzystających. Wśród najczęstszych przyczyn przyznawania świadczeń oprócz ubóstwa, niepełnosprawności i długotrwałej choroby występują: wielodzietność, potrzeba ochrony macierzyństwa i bezrobocie, a do najrzadszych narkomania, sieroctwo, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa i ekologiczna.

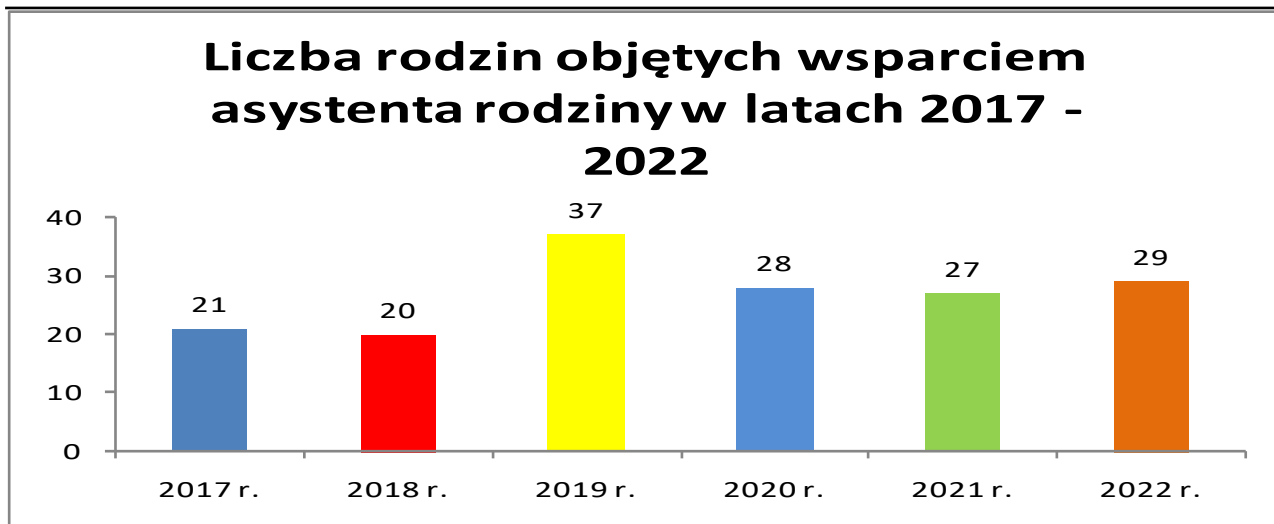

Wykres 6: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

Jak ukazuje powyższy wykres systematycznemu spadkowi ulega liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych. Na przestrzeni analizowanego okresu lat 2017 – 2022 nastąpił spadek o 45,6 %. Powodem tego stanu jest brak zmiany kwoty kryterium dochodowego kwalifikującego do uzyskania świadczeń rodzinnych w analizowanym okresie, coroczny wzrost płacy minimalnej oraz pomoc dla rodzin w formie świadczenia wychowawczego „500 +”, które stanowi główne wsparcie finansowe dla rodzin z dziećmi ze strony państwa polskiego.

Zadaniem ustawowym Gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Realizatorem powyższego zadania jest Placówka Wsparcia Dziennego w Starym Sączu. Głównym zadaniem asystentury jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Poniższy wykres prezentuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Stary Sącz w latach 2020-2022.

Wykres 7: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2017-2022

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

Na terenie gminy Stary Sącz działa też Placówka Wsparcia Dziennego, której celem jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie, eliminowanie zaburzeń zachowania, tworzenie warunków do nauki własnej, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień. Obecnie funkcjonują trzy oddziały Placówki:

- os. Słoneczne 9, Stary Sącz,
- Barcice 53,
- Gołkowice 119, Gołkowice Górne.

Placówka Wsparcia Dziennego w Starym Sączu dysponuje 75 miejscami we wszystkich oddziałach. Świetlica w formie specjalistycznej organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, profilaktyczne, opiekuńczo- wychowawcze, warsztaty psychoedukacyjne. Ponadto wychowankowie korzystają z indywidualnego wsparcia psychologiczno - pedagogicznego. W czasie wakacji i ferii zimowych podopieczni placówki mają możliwość uczestnictwa w zorganizowanych pólkoloniach letnich i zimowych. Placówka zapewnia swoim podopiecznym pomoc socjalną w postaci wyżywienia. Poniższy wykres pokazuje liczbę dzieci objętych wsparciem Placówki w latach 2017 – 2022.

Wykres 8: Liczba dzieci w PWD w latach 2017-2022

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

Sytuacja osób starszych

Analizując sytuację osób starszych na terenie Gminy Stary Sącz musimy zacząć od definicji starości. W obecnych czasach, przy tak szybkim rozwoju technologicznym i wzroście wiedzy medycznej trudno jednoznacznie określić, kiedy zaczyna się starość.

Starość można nazwać pięknym wiekiem, trzecim wiekiem, można spędzić go aktywnie realizując swoje pasje, poświęcając się swoim zainteresowaniom, czując się spełnionym lub poważnym wiekiem, sędziwym wiekiem z którym wiążą się ograniczenia związane z niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, samotnością oraz bezsilnością. Biorąc pod uwagę statystyki GUS umowny wiek starości jest utożsamiany z uzyskaniem wieku emerytalnego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Z istniejących danych zawartych w Ocenie zasobów pomocy społecznej w latach 2017-2022 wynika, że w Gminie Stary Sącz mamy stałą tendencję wzrostową udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W latach 2017-2022 nastąpił wzrost o 2% populacji liczby osób starszych w ogólnej populacji. Zarówno w całej Polsce jak i w Gminie, daje się zauważyć tendencję do starzenia się społeczeństwa, co jest efektem wydłużania się długości trwania życia, przy relatywnie niskim współczynniku dzietności. Obserwujemy też spadek liczby urodzeń względem zgonów. Istotnym problemem jest również pozostawanie osób starszych zależnych w samotności ze względu na migracje rodziny za pracę lub wyjazdy za granicę w celach zarobkowych.

Biorąc pod uwagę powyższe dane Gmina Stary Sącz wpisuje się w tendencje ogólnopolskie i europejskie, zatem powinna przygotować się do wspierania starzejącej się populacji mieszkańców.

~~Na obszarze gminy działają stowarzyszenia Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów z siedzibą ul. Królowej Jadwigi 17 w Starym Sączu oraz Stowarzyszenie Emerytów Leśnych KONAR z siedzibą ul. Magazynowa 5 w Starym Sączu, z działalnością skierowaną głównie do społeczności w wieku poprodukcyjnym, które wspierają swoją działalnością funkcjonowanie emerytów i rencistów.~~

Działające pod adresem Mostki 86 Stowarzyszenie Lokalna grupa Działania „Brama Beskidu” realizuje dzięki wsparciu funduszy europejskich we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Gniazdo” w Starym Sączu projekt Dziennego Domu Seniora w Gminie Stary Sącz. Celem projektu jest zwiększenie dostępności osób starszych niesamodzielnych do dziennych usług. W Dziennym Domu Seniora realizowane są usługi opiekuńczo - pielęgnacyjne i aktywizująco - usprawniające. Projekt skierowany jest do osób podeszłym wieku, niepełnosprawnych wymagających opieki a także do ich opiekunów faktycznych. W czasie działalności Dziennego Domu Seniora w Starym Sączu w latach 2019-2023 w następujący sposób kształtowała się liczba uczestników:

Tabela 7: Liczba uczestników Dziennego Domu Seniora w Starym Sączu w latach 2019 - 2023

Rok działalności	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba uczestników	18	24	18	14	14
<i>(Źródło: Dane własne Dziennego Domu Seniora)</i>					

Od 10 lutego 2016 r. w ramach działalności Fundacji Rozwoju Sądeckizny został powołany do działalności Uniwersytet III Wieku, który ma charakter otwarty. Słuchaczami Uniwersytetu III Wieku w Starym Sączu są osoby zarówno w wieku przedemerytalnym, emeryci, renciści, osoby starsze pozostające bezrobotne, będące mieszkańcami Powiatu Nowosądeckiego. Uniwersytet realizuje statusowe założenia fundacji, przyczyniając się między innymi do podnoszenia wiedzy osób starszych w wielu aspektach życia, zdrowia, profilaktyki. Wpisuje się w działania, mające na celu podnoszenie wiedzy na temat starości i problemów z nią związanych.

W obszarach wiejskich dostęp do programów realizowanych dla seniorów jest utrudniony ze względu na miejsce zamieszkania w miejscach, gdzie występują braki w infrastrukturze drogowej oraz komunikacji publicznej. Rada Miejska w Starym Sączu przyjęła Gminny program Osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów”. Działania mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich podstawowych potrzeb. Program wykorzystując nowe technologie - tj. opaski bezpieczeństwa" - monitoruje samopoczucie osób starszych i czynności życiowe. W razie konieczności uruchamia się system służb ratunkowych.

~~W gminie w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia istnieje system opieki długoterminowej,~~ realizowany przez pielęgniarki środowiskowe w przychodniach zdrowia w Barcicach i w Starym Sączu. Rodziny mogą skorzystać z opieki hospicyjnej dla osób terminalnie chorych w swoim środowisku zamieszkania. Jednakże usług pielęgniarskich wciąż mamy za mało w stosunku do potrzeb, a czas oczekiwania na te formy pomocy jest wciąż zbyt długi. W związku z powyższym należy rozważyć ponownie powstanie Zakładu Opieki Leczniczej dla lokalnej społeczności wymagającej opieki po hospitalizacji. W opiece nad osobami starszymi forma usług opiekuńczych w godzinach od 7.30 do 15.30 jest niewystarczająca. Osoby starsze, samotne, zależne od osób drugih wymagające całodobowego wsparcia wymagają stacjonarnej opieki w placówkach typu Dom Pomocy Społecznej lub Rodzinny Dom Pomocy Społecznej.

Gmina Stary Sącz powinna nadal aktywnie włączać się w programy na rzecz osób starszych, w obszarach aktywności społecznej, partycypacji społecznej, włączenia cyfrowego, przygotowań do starości.

Następnym projektem dedykowanym dla osób w zaawansowanym wieku oraz ich opiekunów jest program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej "Opieka 75+", którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Dzięki programowi zwiększono zatrudnienie opiekunek środowiskowych z 5 do 6, co pozwala zrealizować dodatkowych 1440 godzin usług opiekuńczych w ciągu roku.

Sytuacja osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność – oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy- definicja zawarta w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Osoba niepełnosprawna to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku - definicja zawarta na stronie GUS.

Niepełnosprawność jest jednym z powodów udzielania pomocy zarówno w zakresie ustawy o pomocy społecznej jak i w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

O niepełnosprawności orzekają: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej.

~~Według danych z PCPR w poszczególnych latach wydano od 274 do 351 orzeczeń dla~~
mieszkańców gminy Stary Sącz. Należy zaznaczyć, iż dane liczbowe nie wskazują liczby osób posiadających orzeczenie, lecz liczbę wydanych orzeczeń. Prawdopodobne jest, iż we wskazanym okresie pewna liczba osób otrzymała więcej niż jedno orzeczenie.

Tabela 8: Liczba orzeczeń wydanych przez PCPR Nowy Sącz dla mieszkańców gminy Stary Sącz

L.P.	ROK	Liczba wydanych orzeczeń- dzieci pon. 16.r.ż.	Liczba wydanych orzeczeń- osoby pow. 16 r.ż.
1.	2017	29	245
2.	2018	35	300
3.	2019	28	299
4.	2020	32	322
5.	2021	46	326
6.	2022	45	306

(Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu)

W aspekcie pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w poszczególnych latach objęto następującą liczbę rodzin pomocą z uwzględnieniem liczby świadczeń niepieniężnych i pieniężnych.

Tabela 9: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS Stary Sącz z powodu niepełnosprawności w latach 2017 – 2023.

L.P.	Pomoc z powodu niepełnosprawności / Rok	Liczba rodzin	Liczba świadczeń		
			Niepieniężnych	Pieniężnych	Razem
1.	2017	268	21128	2001	23129
2.	2018	289	25006	1930	26936
3.	2019	279	21604	1815	23419
4.	2020	257	14412	1946	16358
5.	2021	232	17104	1981	19085
6.	2022	225	20223	1777	22000

(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi opiekuńcze oraz częściowo specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunki środowiskowe zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie umowy o pracę. W okresie 2017-2022 było to 6 osób. Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze dla osób z

~~zaburzeniami psychicznymi świadczone były przez specjalistów w zakresie rehabilitacji fizycznej i~~
 usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zgodnie ze wskazaniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii. Zajęcia były prowadzone przez rehabilitantów i neurologopedów pracujących lub prowadzących działalność gospodarczą w tym zakresie.

Tabela 10: Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Stary Sącz w latach 2017 - 2022

L.P.	ROK	Liczba osób - - Usługi opiekuńcze	Liczba osób - SUO	Razem	Wydatki	Liczba osób z SUO dla osób z zab. psych.
1.	2017	39	5	44	199 868,00	0
2.	2018	54	5	59	285 520,00	2
3.	2019	56	4	60	339 255,00	2
4.	2020	61	3	64	356 877,00	3
5.	2021	52	1	53	395 086,00	4
6.	2022	53	2	55	425 209,00	3

(Źródło: Dane własne OPS)

Środowiskowy Dom Samopomocy

W Stary Sączu działa dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadanie w tym zakresie zlecono Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych "GNIAZDO" w Starym Sączu. ŚDS dysponuje 38 miejscami. Obecnie odbywa się rozbudowa budynku, której zakończenie planowane jest na początek 2025 r. Liczba uczestników wzrośnie do 45 osób.

Domy Pomocy Społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Na terenie Starego Sącza nie mamy Domu Pomocy Społecznej. Nasi mieszkańcy kierowani są do najbliższych DPS ów zgodnie z wytycznymi lekarza. W latach 2017-2022 mieszkańcy Gminy kierowani byli do 12 Domów Pomocy Społecznej z terenu małopolski.

Tabela 11: Osoby z terenu gminy Stary Sącz umieszczone w DPS - koszty utrzymania

L.P.	ROK	Liczba osób przebywających	Liczba osób umieszczonych	Średni miesięczny koszt utrzymania w DPS (11 DPS)	Koszt
1.	2017	24	4	3 126,44	549 595,00
2.	2018	27	4	3 312,19	651 027,00
3.	2019	30	6	3 584,27	682 821,00
4.	2020	28	3	3 892,03	755 878,00
5.	2021	32	8	4 238,70	929 466,00
6.	2022	33	6	4 639,92	1 129 151,00

(Źródło: Dane własne OPS)

Na dzień 01.01.2023 r. w DPS ach przebywają 23 osoby.

Średni koszt pobytu wDPS systematycznie rośnie i w 2023 roku wynosi 5024,05

Mieszkanie chronione

"Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu chronionym.

W Starym Sączu od 2020 r. przy ul. Batorego 15 funkcjonuje mieszkanie chronione treningowe. Są tam 3 pokoje, wspólna łazienka, kuchnia, pralnia, a także podwórko. Mieszkanie dostosowane jest do osób niepełnosprawnych. Zamieszkują w nim 3 osoby. Mieszkanie docelowo może pomieścić 4 osoby.

Programy dla osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków ich rodzin

Z uwagi na wzrastające zainteresowanie usługami opiekuńczymi dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz pomocą skierowaną dla opiekunów osób niepełnosprawnych, w latach 2017-2022 rozpoczęto współpracę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego w Krakowie w ramach realizacji projektu pn. "Małopolski Teleanioł" oraz przystąpiono do programów rządowych

takich jak: "Opieka 75+", "Opieka wytchnieniowa", Korpus Wsparcia Seniora, a od 2023 r. przystąpiono do programu Asystenta Osoby Niepełnosprawnej. W ramach „Małopolskiego Teleaniola” działającego od 2018 roku otrzymało pomoc w formie opasek bezpieczeństwa oraz usług sąsiedzkich 60 osób. Obecnie w 2023 roku aktywnych jest 27 opasek, natomiast limit usług sąsiedzkich został wykorzystany.

Powyższe programy cieszą się dużą popularnością, są bardzo dobrze odbierane przez osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunów i rodziny. Dzięki programowi "Opieka 75+" zatrudniona została dodatkowa szósta opiekunka środowiskowa, tym samym powstała możliwość objęcia pomocą w formie usług opiekuńczych większej liczby osób. Gmina otrzymuje na ten ten cel dotację w wysokości 50% kosztów zadania.

„Korpus wsparcia seniora" z opaską telemedyczną rozpoczął swoją działalność od 2022 r. W ramach tego projektu zakupiono 60 teleopasek, które rozdano osobom niepełnosprawnym i starszym.

Tabela 12: Realizacja programów dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w latach 2017 - 2022

L.P.	ROK	TELE-ANIOŁ	OPIEKA 75+		OPIEKA WYTCHEINIOWA		KORPUS WSPACIA SENIORA	
		Liczba osób	Liczba osób	Kwota dotacji	Liczba osób	Dofinansowanie 100%	Liczba osób	Dofinansowanie
	2017			-	-	-	-	-
	2018	60	17	9 347,50		-	-	-
	2019	60	21	40 080,00	2	6480,00	-	-
	2020	50	23	37 700,00	4	15639,84	44	18 000,00
	2021	49	13	33 432,00	5	41 965,00	45	35 913,00
	2022	30	16	32 142,59	14	123815,00	60	50 488,00

(Źródło: Dane własne OPS Stary Sącz)

Osoby niepełnosprawne, a świadczenia rodzinne

W ramach świadczeń w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych osoby niepełnosprawne oraz opiekunowie otrzymują następujące formy pomocy: ZDO - Zasiłek dla opiekuna, SZO- specjalny zasiłek opiekuńczy, ŚP - świadczenie pielęgnacyjne, ZP - zasiłek pielęgnacyjny.

~~Tabela 13: Liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku dla opiekunów, specjalnego zasiłku dla opiekunów, świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2017 - 2022~~

L.P.	ROK	ZDO – LICZBA OSÓB	SZO - LICZBA OSÓB	ŚP – LICZBA OSÓB	RAZEM
1.	2017	66	73	75	214
2.	2018	55	71	80	206
3.	2019	47	71	50	168
4.	2020	32	63	102	197
5.	2021	23	52	130	205
6.	2022	11	39	143	193

(Źródło: Dane własne OPS)

Świadczenia „Za Życiem”

Od 1 stycznia 2017 r., z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł, przyznawanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Tabela 14: Liczba świadczeń "Za życiem"

Rok	Liczba udzielonych świadczeń
2017	3
2018	1
2019	2
2020	4
2021	4
2022	5

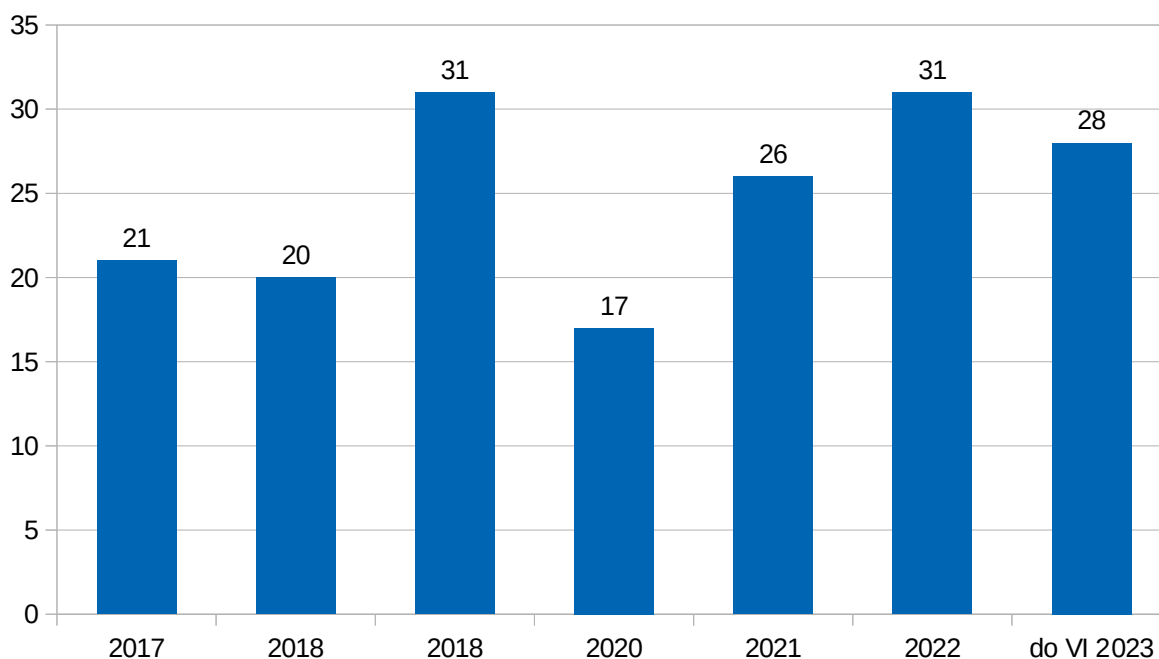
(Źródło: Dane własne OPS)

Przemoc domowa

Przemoc domowa jest niestety zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Dotyka nie tylko rodzin z tak zwanego marginesu społecznego, ale również tych z wyższym statusem społecznym i materialnym. Wystąpienie przemocy w rodzinie wymaga dużej wrażliwości, trafnej diagnozy, szybkiej interwencji różnych służb i instytucji, długofalowego i interdyscyplinarnego wsparcia osób i rodzin.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Według sprawozdań z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Starym Sączu w ostatnich latach wszczęto następującą liczbę procedur Niebieskie Karty:

Wykres 9: Liczba Niebieskich Kart w latach

(Źródło: Dane własne Zespołu Interdyscyplinarnego)

Osobami, co do których istniało podejrzenie, że doznają przemocy domowej były głównie kobiety, osoby starsze oraz dzieci. Instytucjami, które najczęściej wszczynają procedurę Niebieskie Karty są Komisariat Policji w Starym Sączu i Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Sączu. Na przestrzeni ostatnich 7 lat Policja wszczyła procedurę 111 razy, Ośrodek Pomocy Społecznej 60 razy, Placówki Oświatowe wszczęły procedurę dwukrotnie, a Placówki Służby Zdrowia nie wszczęły żadnej procedury.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Starym Sączu podejmuje i inicjuje różne działania mające na celu pomoc rodzinom doznającym przemocy oraz rozpowszechnia informacje o instytucjach udzielających pomocy w środowisku lokalnym. Na stronie Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Sączu w zakładkach dotyczących przeciwdziałania przemocy mieszkańcy mogą uzyskać informację na temat placówek i instytucji świadczących pomoc osobom i rodzinom doznającym przemocy oraz poszerzyć wiedzę na temat zjawiska przemocy i mechanizmów im towarzyszących.

W Punkcie Konsultacyjnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane jest poradnictwo dla osób i rodzin doświadczających przemocy. Osoby doświadczające przemocy domowej mogą korzystać z porad takich specjalistów jak: psycholog, prawnik, terapeuta ds.

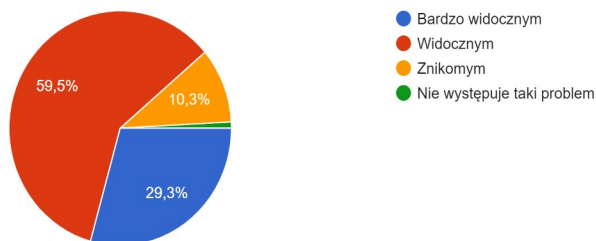
~~uzależnień, doradca zawodowy, pracownik socjalny. Ponadto w ramach działalności Ośrodka można~~
uczestniczyć w Grupie Wsparcia dla kobiet. W roku 2022 zrealizowano 121 godzin specjalistycznego poradnictwa psychologicznego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych oraz 40 godzin Grupy Wsparcia dla kobiet. Z poradnictwa prawnego skorzystało 18 osób.

Problem uzależnień

Badanie dotyczące problemu uzależnień

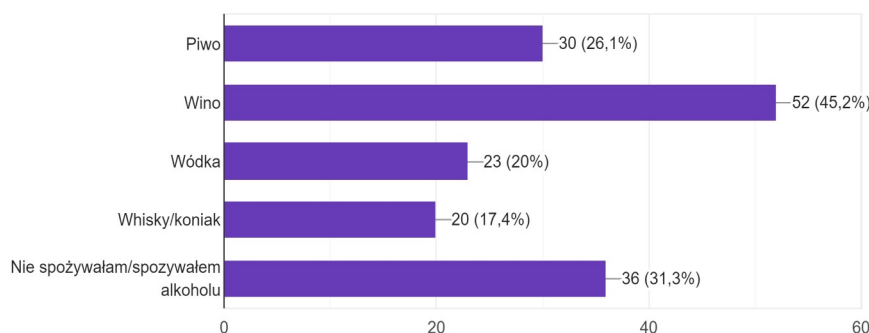
Badanie przeprowadził Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Sączu w okresie od grudnia 2023 r. do stycznia 2024 r. w formie internetowej ankiety za pomocą dedykowanej badaniom ankietowym platformy cyfrowej. W badaniu wzięło udział 118 osób.

Czy uważa Pan/Pani, że problem nadużywania alkoholu w Gminie Stary Sącz jest zjawiskiem:
116 odpowiedzi

Rysunek 10: Badanie uzależnień pyt. 1

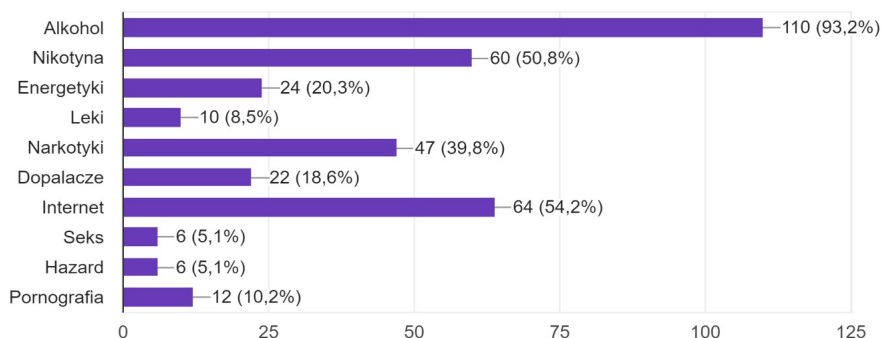
Jeżeli spożywała Pan/Pani napoje alkoholowe proszę wskazać ich rodzaj (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):
115 odpowiedzi

Rysunek 11: Badanie uzależnień pyt. 2

Proszę wskazać 3 najistotniejsze Pani/Pana zdaniem formy uzależnień na terenie Gminy Stary Sącz

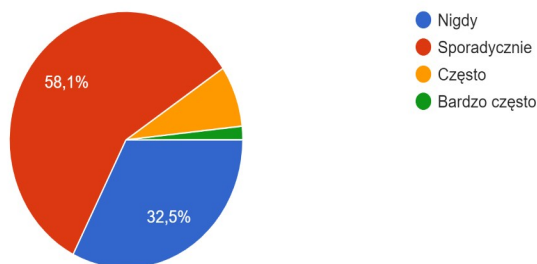
118 odpowiedzi

Rysunek 12: Badanie uzależnień pyt. 3

Jak często na przestrzeni ostatniego roku spożywał/spożywała Pan/Pani napoje alkoholowe?

117 odpowiedzi

Rysunek 13: Badanie uzależnień pyt. 4

Najważniejsze wnioski z badania:

- Badani wskazują w przytłaczającej większości (9 na 10 osób), że problem nadużywania alkoholu jest powszechny. Jest on też w podobnej skali najczęstszą formą uzależnienia.
- Wino jest najczęściej spożywanym alkoholem - blisko połowa odpowiedzi.
- Wysokoprocentowe alkohole (wódkę, koniak, whisky) - spożywa je 37% respondentów, a blisko połowa z "wysokoprocentowców" gustuje w uchodzące za bardziej prestiżowe niż wódka alkohole tj. koniak i whisky.
- Piwo, co może zaskakiwać z uwagi na powszechność marketingową tego trunku, jest udziałem tylko co czwartego pijącego.
- Trzech na pięciu badanych stwierdziło, że sporadycznie spożywa alkohol, a co trzeci, że w ogóle.
- Zapytano też badanych czy wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemu uzależnienia. Na "tak" odpowiedziało 47 %, na "nie" 53%.
- Warte jest też odnotowania, że drugą najistotniejszą formą uzależnienia jest internet - lekko ponad połowa badanych, a na trzecim miejscu jest nikotyna - 51%, na kolejnym - narkotyki - 40% badanych.

~~Ciekawe jest to, że uzależnienie behawioralne, do których zalicza się internet, a więc tż. social~~
 media, notoryczne obserwowane co dzieje się w sieci, jest bardzo wysoko postrzegane jako zagrożenie - uzależnienie-zaburzenie osobowościowe.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Dokument - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalany jest przez Radę Miejską i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia. Działania te głównie prowadzone są przy współpracy m. in. ze szkołami, sołectwami w formie programów profilaktycznych i promocji zdrowia skierowanych dla dzieci, młodzieży, nauczycieli, rodziców, seniorów. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Sączu prowadzi stałą współpracę z dyrektorami szkół, pedagogami, psychologami i nauczycielami realizującymi programy profilaktyczne i promocji zdrowia. Prowadzona jest również stała współpraca z Komisariatem Policji w Starym Sączu, z biegłymi sądowymi, z Placówką Wsparcia Dziennego w Starym Sączu, z samopomocową grupą wsparcia AA „Poprad”, z Ochotniczą Strażą Pożarną, z parafiami, z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Starym Sączu, z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, z sołectwami, z zarządami osiedli. Komisja przeznacza środki również na sfinansowanie różnych form wypoczynku letniego i zimowego mającego charakter wychowawczo – profilaktyczny i psychoedukacyjny (np. półkolonie, kolonie, biwaki, obozy, festyny i pikniki rodzinne itp). Ta forma pomocy obejmuje dużą grupą dzieci przede wszystkim z rodzin alkoholowych.

Tabela 15: Realizacja zadań z zakresu działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Sączu w latach 2017 – 2022 r

Działanie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba posiedzeń GKRPA	25	35	26	19	7	12
Liczba pozytywnych postanowień dla placówek handlowych	26	74	34	13	11	17
Liczba wniosków do sądu o wszczęcie postępowania o leczenie odwykowe	3	3	0	0	0	0

Liczba zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu	29	25	45	23	31	43
Liczba osób korzystających z konsultacji terapeuty uzależnień w PK	–	–	6	24	18	18
(Źródło: Dane własne Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Sączu)						

Tabela 16: Interwencje policji w związku z nadużywaniem alkoholu i innych środków odurzających na terenie gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 r.

Rodzaj zdarzenia	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022r.
Liczba wykroczeń, przestępstw spowodowanych przez kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości	19	23	22	45	33	44
Posiadanie środków odurzających	11	6	2	8	5	6
Liczba interwencji Policji związanych z chuligańskim zakłóceniem porządku publicznego pod wpływem alkoholu	23	30	68	77	45	94
Liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym	184	169	189	418	905	609
Liczba osób osadzonych do wytrzeźwienia w związku z interwencjami domowymi	17	22	25	20	24	51
(Źródło: Dane Komisariatu Policji w Starym Sączu)						

Bezdomność

Bezdomność z socjologicznego punktu widzenia jest zjawiskiem społecznym i problemem charakteryzującym się brakiem miejsca zamieszkania, brakiem miejsca do życia. W ujęciu ustawy o pomocy społecznej osobą bezdomną jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy, i niezameldowaną na pobyt

~~stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobą niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.~~

Z problemem bezdomności mierzy się się również Gmina Stary Sącz, wynika to głównie z niewystarczającej bazy mieszkaniowej. Bezdomności towarzyszą inne problemy społeczne takie jak alkoholizm, rozwód, przemoc w rodzinie, konflikty w rodzinie, choroba psychiczna, długotrwałe pozostawanie bez pracy, czy po prostu przyjęty tryb życia.

Z oceny zasobów pomocy społecznej w latach 2017 - 2022 wynika, że bezdomność kształtowała się w następujący sposób:

Tabela 17: Liczba osób bezdomnych z terenu gminy Stary Sącz korzystających ze wsparcia OPS Stary Sącz w latach 2017 - 2022

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób bezdomnych	5	4	7	4	4	5
(Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej)						

Z powyższych danych wynika, iż liczba przypadków bezdomności utrzymuje się na względnie niskim poziomie i w ostatnich latach nie ma tendencji wzrostowej, jednakże nie można lekceważyć prawdziwej nierzadko ukrytej skali tego zjawiska.

W 2023 r pomocą w formie udzielenia schroniska objęte pozostają 3 osoby (w schronisku zabezpieczone są 4 miejsca). Dwie z nich pozostają w Schronisku dla bezdomnych w Nowym Sączu. Jedna pozostaje w Schronisku z usługami opiekuńczymi w Nizinach.

Warto zwrócić uwagę, że na terenie naszej gminy problem bezdomności dotyka przede wszystkim mężczyzn. Zwłaszcza w okresach jesienno – zimowych bezdomność jest szczególnie groźnym zjawiskiem. Niestety na Nowosądecczyźnie brak jest wystarczającej bazy instytucjonalnej, która zabezpieczyłaby kompleksowo podstawowe potrzeby bytowe osób bezdomnych.

Opieka zdrowotna, ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom uprawnionym do świadczeń zamieszkałym/przebywającym na terytorium Polski kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania.

Podstawową Opiekę Zdrowotną w Gminie Stary Sącz realizują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- Starosądecki Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP spółka z o.o. ul. Królowej Jadwigi 20;

➤ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medicina, Gólkowice Dolne;

➤ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk, Barcice 422.

Nocna i świąteczna opieka zdrowotna to świadczenia w zakresie POZ udzielane od poniedziałku do piątku w godzinach od 18.00 do 8.00 dnia następnego oraz całodobowo w dni ustawowo wolne od pracy. Opieka całodobowa działa również przez 24 h na dobę w soboty i niedziele.

Opiekę całodobową dla terenu Gminy Stary Sącz zabezpiecza:

- OPC Spółka z o.o. - Rytro 541, Rytro,
- OPC Spółka z o.o. - ul. Młyńska 5, Nowy Sącz.

Świadczenia w szpitalnym oddziale ratunkowym (SOR) w Nowym Sączu udzielane są w trybie nagłym pacjentowi znajdującemu się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W gminie Stary Sącz występują:

- 2 jednostki zajmujące się rehabilitacją medyczną;
- 7 przychodni stomatologicznych;
- 6 aptek oraz 2 punkty apteczne.

Jak pokazują dane zawarte w strategii rozwoju województwa małopolskiego „Małopolska 2030” najczęstszą przyczyną zgonów w Małopolsce są choroby układu krążenia, które w 2018 roku odpowiadały za 47,2 % zgonów. Narastającym problemem są też nowotwory złośliwe, które są drugą przyczyną zgonów. W Małopolsce w 2018 roku odsetek zgonów z powodu tych chorób wyniósł 26,9 %.

Wśród głównych przyczyn obciążenia zdrowotnego znajdują się problemy ze zdrowiem psychicznym. W poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji leczonych było w 2018 roku aż 140 244 Małopolan, czyli ponad 4% mieszkańców regionu. W ciągu dekady (2008 – 2018) liczba prób samobójczych zarejestrowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie wzrosła z 369 do 1033. WHO przewiduje, że w ciągu najbliższych 20 lat depresja będzie najczęstszym problemem zdrowotnym w skali świata.

Do najczęstszych zaburzeń psychicznych należą:

- zespoły depresyjne
- zaburzenia lękowe
- schizofrenia
- przewlekły stres

Dolegliwości psychiczne uwarunkowane są wieloczynnikowo. Powodem występowania zaburzeń mogą być czynniki biologiczno-genetyczne, a także obciążenia psychospołeczne np. izolacja na czas pandemii, zły system wychowawczy dziecka, śmierć, rozstanie z bliską osobą, utrata pracy, niestabilność finansowa, zadłużenia, a także korzystanie z substancji psychoaktywnych.

Dużym problemem staje się rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w wieku poniżej 18 roku życia przy jednoczesnej niewielkiej dostępności do różnorodnych form terapii specjalistycznej, co w znacznej mierze wynika z barku specjalistycznej kadry medycznej. Zgodnie ze standardem WHO 1 psychiatra powinien przypadać na 10 tysięcy dzieci. W żadnym województwie standard ten nie jest spełniony. Na koniec roku 2018 r. wskaźnik ten był w skali kraju o połowę niższy i wynosił 0,51, w Małopolsce 0,53. (Strategia rozwoju województwa małopolskiego „Małopolska 2030”). Negatywny wpływ na wzrost problemów psychicznych wśród najmłodszych miała niewątpliwie pandemia. Dużym problemem w skali województwa jest fakt, że w całym województwie małopolskim są zaledwie dwa oddziały psychiatrii dziecięcej, oba znajdują się w Krakowie.

Edukacja i wychowanie

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 17,2% ludności w gminie Stary Sącz posiada wykształcenie wyższe, 2,9% wykształcenie policealne, 10,0% średnie ogólnokształcące, a 22,1% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,7% mieszkańców Gminy, gimnazjalnym 3,5%, natomiast 12,8% podstawowym ukończonym. 3,8% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa małopolskiego mieszkańcy gminy Stary Sącz mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Stary Sącz największy odsetek ma wykształcenie wyższe (22,0%) oraz średnie zawodowe (20,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (35,6%) oraz średnie zawodowe (23,5%). (Źródło: GUS, 31.XII .2021).

W roku 2022 do przedszkoli na terenie gminy uczęszczało 1043 dzieci na 1050 dostępnych miejsc (dotyczy także oddziałów przedszkolnych przy szkołach). Potrzeby w tym zakresie są w pełni zaspokojone.

W Gminie Stary Sącz funkcjonują 2 żłobki, które w 2022 r. dysponowały 49 miejscami. (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Obsługi Finansowo- Administracyjnej Szkół w Starym Sączu z dnia 3 kwietnia 2023r.).

~~Edukacją i wychowaniem w gminie Stary Sącz zajmują się publiczne i niepubliczne szkoły, przedszkola i żłobki. Edukacja obejmuje etapy od przedszkolnego aż po szkoły ponadpodstawowe. Dane szczegółowe dotyczące w/w placówek prezentują poniższe tabele.~~

Tabela 18: Przedszkola i szkoły publiczne w Gminie Stary Sącz

Nazwa placówki	Adres placówki
Gminne Przedszkole z oddziałami Integracyjnymi	Osiedle Słoneczne b/n 33-340 Stary Sącz
Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Starym Sączu	ul. Mickiewicza 59 33-340 Stary Sącz
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Juliusza Słowackiego w Starym Sączu	ul. Daszyńskiego 23 33-340 Stary Sącz
Szkoła Podstawowa im. Franciszka Świebockiego w Barcicach	Barcice Górne 66 33-342 Barcice
Szkoła Podstawowa im. 1 Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej w Gaboniu	Gaboń 67 33-388 Gołkowice
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gołkowicach	Gołkowice Górne 65 33-388 Gołkowice
Szkoła Podstawowa im. ks. Prałata płk. Tadeusza Dłubacza w Moszczenicy	Moszczenica Niżna 64 33-340 Stary Sącz
Szkoła Podstawowa im. Świętej Kingi w Popowicach	Popowice 115 33-340 Stary Sącz
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Przysietnicy	Przysietnica 152 33-342 Barcice
Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Skrudzinie	Skrudzina 42 33-388 Gołkowice
Zespół Szkół im. J. Tischnera w Starym Sączu	ul. Daszyńskiego 33 - 340 Stary Sącz
Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Starym Sączu	ul. Partyzantów 15, 33-340 Stary Sącz
Szkoła Muzyczna I stopnia w Starym Sączu	ul. Kazimierza Wielkiego 14, 33-340 Stary Sącz
(Źródło: ZOFAS Stary Sącz)	

Tabela 19: Placówki niepubliczne funkcjonujące na terenie Starego Sącza

Nazwa placówki	Adres placówki
Prywatny Punkt Przedszkolny „Mały Artysta”	ul. Gołkowice Dolne 194 33-388 Gołkowice Dolne
Niepubliczne Przedszkole	Moszczenica Niżna 165 33-340 Moszczenica Niżna
Niepubliczne Przedszkole Muzyczne "Bajkowy Dom"	Gołkowice Górne 231 33-388 Gołkowice Górne
Niepubliczne Przedszkole Muzyczno- Taneczne „Wesołe Nutki”	ul. Wiktora Bazieliha 10 33-340 Stary Sącz
Niepubliczne Przedszkole Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus	ul. Barcice 28 33-342 Barcice
Przedszkole Niepubliczne Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus	Gołkowice Górne 83 33-388 Gołkowice Górne
Niepubliczne Przedszkole Pszczółka Maja	ul. Staszica 7

	33-340 Stary Sącz
Przedszkole Prywatne "Słoneczko"	Barcice 208 33-342 Barcice
Niepubliczna Szkoła Podstawowa	Cesarczyka 2, 33-340 Stary Sącz
(Źródło: ZOFAS Stary Sącz)	

Tabela 20: Żłobki w Gminie Stary Sącz

Nazwa placówki	Adres placówki
Maluszkowo	ul. Piłsudskiego 136 33-340 Stary Sącz
Akademia Malucha – Klub Dziecięcy	Gołkowice Dolne 149 33-388 Gołkowice
(Źródło: ZOFAS Stary Sącz)	

Infrastruktura mieszkaniowa

Kwestie związane z mieszkaniowym zasobem gminy reguluje ustawa z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego. Gmina, na zasadach i w wypadkach przewidzianych w tej ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Przez mieszkaniowy zasób gminy należy rozumieć lokale służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, które stanowią własność gminy.

Rada gminy uchwała wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gmin.

Dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Starym Sączu przedstawiają zasoby mieszkaniowe gminy za lata 2017-2022. Dane te dotyczą liczby mieszkań komunalnych, socjalnych, liczby oczekujących na mieszkania socjalne, liczby osób z którymi zawarto umowę najmu lokalu socjalnego, liczby wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego, liczby wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego oraz wielkości gruntów przekazanych pod budownictwo mieszkalne.

Z danych Urzędu Miejskiego w Starym Sączu wynika, że mieszkaniowe zasoby komunalne gminy od 2017 r. zmniejszyły się o 3 mieszkania komunale. Od 2018 r. liczba mieszkań socjalnych nie uległa zmianie, w zasobach Gminy znajdują się 3 mieszkania socjalne. Gmina posiada również mieszkanie chronione treningowe. W 2022 r. Gmina Stary Sącz przekazała w ramach inwestycji realizowanej przez społeczną inicjatywę mieszkaniową SIM Małopolska sp. z o. o. 1,0031 ha gruntów. W ramach inwestycji planowana jest realizacja 104 lokali mieszkalnych o zróżnicowanej strukturze: M1 - 6 lokali o metrażu 25-29 m², M2 - 58 lokali o metrażu 39-44 m², M3 – 34 lokali o metrażu 54-56 m² oraz M4 – 6 lokali o metrażu 69 m². Wnioski o mieszkanie mogli składać mieszkańcy Gminy Stary Sącz jak również ościennych gmin. Wybudowane mieszkania nie będą stanowiły mieszkaniowego

~~zasobu gminy. Gmina posiada jedynie udział w gruncie. Szczegółowe dane dotyczące mieszkaniowego zasobu Gminy prezentuje poniższa tabela.~~

Tabela 21: Zasoby mieszkaniowe Gminy Stary Sącz

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie Gminy	17	17	18	18	15	15
Liczba lokali socjalnych w zasobie Gminy	1	3	3	3	3	3
Liczba osób, z którymi zawarto umowę najmu lokalu socjalnego	0	3	3	0	3	2
Liczba wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów Gminy	15	1	2	5	8	2
Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	3	4	2	5	5	3
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	0	0	0	0	0	1
Wielkość gruntów, będących w zasobach Gminy przekazanych pod budownictwo mieszkaniowe	0	0	0	0	0	1,0031 ha
Liczba mieszkań, będąca w zasobie Gminy w ramach inwestycji realizowanej przez społeczną inicjatywę mieszkaniową SIM Małopolska sp. z o. o.	0	0	0	0	0	0

(Źródło: Urząd Miejski w Starym Sączu)

Mieszkańcy, którzy posiadają niższe dochody, po spełnieniu kryterium dochodowego, mogą w Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Sączu ubiegać się o pomoc w postaci dodatku mieszkaniowego. Dodatek mieszkaniowy w większości przypadków pokrywa znaczną wysokość czynszu. Mieszkańcy z niższym dochodem mogą złożyć wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego, jednak jak pokazują statystyki, z roku na rok spada liczba takich wniosków.

Poniższa tabela obrazuje skalę pomocy w formie dodatku mieszkaniowego.

Tabela 22: Dodatki mieszkaniowe dla mieszkańców gminy w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	73	63	41	39	33	33
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	852	612	377	367	322	330
Kwota dodatków mieszkaniowych	105.129,69	82.925,75	65.566,45	71.537,25	68.607,38	79.910,86
Przeciętna wysokość dodatku mieszkaniowego	123,39	135,50	173,92	194,92	213,07	242,15

(Źródło: Dane własne OPS Stary Sącz)

Na przestrzeni lat widać spadek gospodarstw domowych, które korzystają z tej formy pomocy. W okresie od 2017 r. do końca 2022 r. nastąpił znaczny spadek liczby dodatków mieszkaniowych. W analizowanym okresie największa ilość dodatków została wypłacona w latach 2017-2018. W

porównaniu z 2017 r. wartość dodatków spadła o 23,99%. Pomimo zmniejszającej się liczby osób korzystających z dodatku mieszkaniowego wzrasta jego przeciętna wysokość, która od 2017 r. wzrosła o 96,25%.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego spoczywa na władzy samorządowej oraz Policji.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Stary Sącz odpowiada Komisariat Policji w Starym Sączu. Policja jest istotnym partnerem dla Ośrodka Pomocy Społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych. Wspólnie przeprowadzają interwencje dotyczące zaniedbywania obowiązków rodzicielskich, pomagają rodzinom dotkniętym alkoholizmem, a także niosą pomoc ludziom znajdującym się w różnych trudnych sytuacjach życiowych. Współpraca dzielnicowych z pracownikami socjalnymi to również wspólne działanie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z realizacji procedury „Niebieskie Karty”, choćby podczas spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych lub Grup Roboczych.

Tabela 23: Interwencje Policji na terenie gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 r

Rodzaj zdarzenia	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba wypadków drogowych	29	22	31	20	32	22
Liczba wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym	1	1	0	1	4	1
Liczba kradzieży	35	37	54	25	23	32
Liczba kradzieży z włamaniem	31	27	25	34	13	11
Liczba rozbojów, kradzieży rozbójniczej, wymuszeń	1	3	1	1	0	1
Liczba uszkodzeń mienia	26	15	29	26	19	13
Liczba bójek i pobić	2	3	1	1	1	2
Liczba przestępstw z uszczerbkiem na zdrowiu	1	2	1	2	0	1
Liczba zabójstw	0	0	0	0	0	0
Liczba przestępstw seksualnych	0	0	0	0	0	0
Liczba interwencji Policji związanych z zakłóceniem porządku publicznego	83	73	105	231	265	257
Liczba interwencji Policji związanych z kradzieżą mienia jako wykroczenie	11	18	15	15	39	37

(Źródło: Komisariat Policji w Starym Sączu)

Tabela pokazuje, iż na terenie Gminy Stary Sącz w niewielkim stopniu występują odnotowane przez Policję rozboje, kradzieże rozbójnicze, wymuszenia, bójki, pobicia oraz przestępstwa powodujące uszczerbek na zdrowiu. W latach 2017 – 2022 nie odnotowano żadnego zabójstwa ani przestępstw na tle seksualnym. Liczba kradzieży pozostaje przez lata na podobnym poziomie. W 2019 r. ich liczba była jednak największa. Znacząco natomiast spadła liczba kradzieży oraz uszkodzeń mienia. Na podobnym poziomie pozostaje liczba wypadków drogowych oraz wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia siedem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Stary Sącz, Gaboń, Gołkowice Górne, Barcice, Moszczenica Niżna, Moszczenica Wyżna i Przysietnica. Sześć jednostek OSP – Barcice, Gołkowice Górne, Moszczenica Niżna, Moszczenica Wyżna, Przysietnica i Stary Sącz jest włączonych w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego. Wszystkie przynależą natomiast do Oddziału Miejsko - Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Starym Sączu. Poza podstawową działalnością, czyli ochroną przeciwpożarową i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, OSP w gminie Stary Sącz prowadzą aktywną działalność na rzecz społeczności lokalnej.

Turystyka, rekreacja, kultura

W gminie Stary Sącz występuje nasycenie wysokiej klasy zabytkami, które jednocześnie tworzą ważny element marki miasta i oferty turystycznej. Zabytkiem o szczególnym znaczeniu jest Klasztor Sióstr Klarysek w Starym Sączu. Zabudowa rynku w Starym Sączu to przykład zabudowy średniowiecznej. Na starosądeckich błoniach znajduje się ołtarz zbudowany z okazji wizyty papieża Jana Pawła II w Starym Sączu w dniu 16 czerwca 1999 r. W pobliżu Klasztoru znajduje się Brama Seklerska, która przypomina o trwających od Średniowiecza związkach Polski i Węgier. Centrum Starego Sącz jest zabytkowy rynek. Stary Sącz zachował średniowieczny układ miejski oparty na prawie magdeburskim, w którym wszystkie drogi prowadzą do rynku.

Stary Sącz posiada też szeroką ofertę dla osób chcących odpoczywać w sposób aktywny. Dużą atrakcją turystyczną stało się oddane do użytku w roku 2021 Leśne Molo na Miejskiej Górze. Magnesem dla turystów jest też platforma widokowa o spiralnym kształcie na Woli Kroguleckiej, która góruje nad Doliną Popradu i można z niej podziwiać wspaniałe widoki na pasmo Radziejowej, Poprad, Kotlinę Sądecką i odległy Beskid Wyspowy. Gmina oferuje wypoczynek na kąpielisku „Stawy” zlokalizowanym na sztucznym akwenu wodnym po dawnym wyrobisku żwirowym. W pobliżu kąpieliska znajduje się Enklawa Przyrodnicza Bobrowisko, która znajduje się w widłach rzek Dunajca i Popradu. Składa się z obserwacyjnych drewnianych ścieżek (o długości około 400 m. meandrujących

~~między bagnami, jeziorkami i zarosłami oraz dwóch konstrukcji zwanych czatowniami o niezwykle oryginalnych, geometrycznych kształtach.~~

Stary Sącz to miejsce idealne na rowerowy wypad dla całej rodziny. Samo miasto pokrywa sieć ścieżek rowerowych, którymi można dotrzeć do zabytkowego rynku, klasztoru Klarysek, czy Ołtarza Papieskiego.

Największym wydarzeniem sportowym w gminie Stary Sącz jest cieszący się międzynarodową sławą turniej piłkarski „Sokolika”. W turnieju udział biorą młodzi piłkarze do lat 10 . Rozgrywki cieszą się dużą renomą, są jednym z największych europejskich turniejów dla dzieci w tej kategorii wiekowej. Corocznym wydarzeniem jest też Nocny Bieg św. Kingi – impreza biegowa dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Regularnie odbywają się także biegi: o Puchar Góry Miejskiej (połączony z marszem Nordic Walking) i bieg Sylwestrowy. Na terenie gminy funkcjonują także liczne boiska wielofunkcyjne oraz siłownie na otwartym powietrzu, które służą zarówno dzieci i młodzieży, jak i starszym mieszkańcom gminy.

Wyróżnikiem Starego Sącza jest bardzo duża liczba wydarzeń z zakresu kultury wysokiej o charakterze ponadlokalnym, które budują pozycję Gminy w świadomości regionalnej i ogólnopolskiej. Najważniejszymi wydarzeniami kulturalnymi, które odbywają się w gminie Stary Sącz są: „Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej”, Festiwal "Pannonica" – festiwal muzyki bałkańskiej, gromadzący gości z całej Europy, Jesienny Festiwal Teatralny, Festiwal Podróży i Przygody „Bonawentura”, „Peryferiada – Beskidzka Kanikuła Filmowa” oraz festiwal muzyki jazzowej „Sącz Jazz Festival”. W Starym Sączu działa instytucja kultury Centrum Kultury i Sztuki im. Ady Sari, w którego budynku mieści się Galeria sztuki współczesnej IMO. Wyjątkową, międzynarodową inicjatywą jest też Biennale Sztuki Via Carpatia.

Na terenie Gminy działa Powiatowa i Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna im. Wiktora Bazieliacha w Starym Sączu oraz jej filie w: Barcicach, Gołkowicach, Moszczenicy i Przysietnicy. Głównym celem działalności Bibliotek jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych mieszkańcom Starego Sącza i powiatu nowosądeckiego. Biblioteka angażuje się także w działania na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności, rozwoju dzieci i młodzieży. W ofercie dla najmłodszych mieszkańców Gminy są zajęcia pt. „Wakacje z biblioteką” w trakcie, których odbywają się multimedialne prezentacje ukazujące kulturę i życie w innych krajach oraz warsztaty kulinarne, plastyczne, planszowe gry i zabawy.

Coroczny charakter ma organizowany przez Urząd Miejski Starosądecki Jarmark Rzemiosła, który gromadzi zarówno mieszkańców, jak i turystów chcących czerpać z tradycji i kultury naszego regionu. Także każdego roku odbywa się impreza o nazwie „Lachowska Micha”, w trakcie której

~~odbywa się prezentacja tradycji kulinarnych Sądecczyzny i Starego Sącza w wykonaniu gospodyń z~~

lokalnych sołectw i kół gospodyń. Biesiadzie towarzyszy muzyka i występy artystyczne.

Działalność gospodarcza

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Stary Sącz na koniec 2022 r. zarejestrowanych było 2420 podmiotów gospodarki narodowej. Na przestrzeni lat 2017 – 2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru ulegała systematycznemu wzrostowi.

Tabela 24: Podmioty gospodarki narodowej w gminie Stary Sącz według klasy wielkości

Rok	Razem	0-9 osób	10-49 osób	50-249 osób	250-999 osób
2017	1879	1808	64	7	0
2018	2014	1950	54	8	2
2019	2124	2060	52	10	2
2020	2225	2159	54	10	2
2021	2328	2263	53	10	2
2022	2420	2355	52	10	3

(Źródło: Bank Danych Lokalnych)

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Stary Sącz według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniają 0 – 9 pracowników – jest ich 2355 (stan na koniec 2022). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10 – 49 pracowników jest w Gminie 52. Działalność prowadzi również 10 średnich przedsiębiorstw zatrudniających między 50 a 249 pracowników oraz 3 duże przedsiębiorstwa, w których liczba pracowników przekracza 250.

W Starym Sączu istnieje też Starosądecka Strefa Aktywności Gospodarczej (SSAG), która działa przy ul. Wielki Wygon, przy rondzie Jana Pawła II oraz na Piaskach. Gmina Stary Sącz skupiła działki, scaliła grunty i sprzedała przedsiębiorcom w postępowaniu przetargowym. Obszar SSAG to 7 ha. W tym momencie w obrębie strefy działa, bądź prowadzi inwestycje kilka dużych firm jak: Kalmar, Batim, Car Special, Ekran, Expert Glass, czy Kolbon Oak. Funkcjonowanie SSAG ma na celu stworzenie dodatkowych miejsc pracy, co w połączeniu ze stworzeniem nowych mieszkań, rozwojem oferty turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej pozwoli zatrzymać dotychczasowych, a także przyciągnąć nowych mieszkańców.

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 2040 w roku 2022, co stanowi 84,3 % działalności gospodarczej. Sytuacja wyglądała podobnie także w latach ubiegłych.

Tabela 25: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD w Gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2022

Rok	Liczba osób
2017	1540
2018	1674
2019	1781
2020	1871
2021	1963
2022	2040

(Źródło: Bank Danych Lokalnych)

Zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

Podmiotami ekonomii społecznej są:

- organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- spółdzielnie socjalne;
- spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów, niewidomych oraz produkcji rolnej;
- przedsiębiorstwa społeczne – podmioty ekonomii społecznej, które prowadzą działalność gospodarczą lub odpłatną pożytku publicznego, zatrudniają i aktywizują zawodowo osoby trudnozatrudnialne, nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny;
- jednostki reintegracyjne tj. takie, których głównym działaniem jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, czyli: Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej.

Poniżej przedstawiono największe zadania w zakresie usług społecznych, które są realizowane przez podmioty ekonomii społecznej:

- Z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób realizowano zadanie publiczne pod nazwą „Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Starym Sączu typu A i B dla 38 podopiecznych – osób przewlekłe psychicznie chorych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2024 r.” Zlecenie realizacji zadania odbywa się zgodnie z przeprowadzonym w 2019 r. otwartym konkursem ofert, w ramach którego wyłoniony został realizator

~~zadania – Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „GNIAZDO”, z którym zawarto w dniu 03.12.2019 r. umowę na okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2024 r. Stowarzyszeniu w 2022 r. przyznano na realizację zadania dotację w wysokości 926 265,00 zł.~~

- Dożywanie dzieci w 9 gminnych szkołach podstawowych oraz dożywanie dorosłych osób realizowane jest w trybie zamówień publicznych z zastosowaniem klauzul społecznych preferujących spółdzielnie socjalne (realizatorem jest spółdzielnia "Sekret Smaku"). Ta forma współpracy trwa od 3 lat;

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Brama Beskidu" również na zlecenie gminy realizuje zadanie publiczne dotyczące prowadzenia dziennego domu seniora. Dom zrzesza ok. 10 seniorów.

- Gmina od lat współpracuje z Nowosądeckim Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w Nowym Sączu w zakresie schronienia dla osób bezdomnych oraz Stowarzyszeniem Akademia Innowacji Społecznych Schronisko z usługami opiekuńczymi w Nizinach w zakresie schronienia dla osób bezdomnych wraz z usługami opiekuńczymi. W ramach tej współpracy schronienie co roku udziela się 3-4 osobom.

- Gmina od listopada 2020 r. współpracuje ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Brama Beskidu” poprzez zrekrutowanie i skierowanie do utworzonego przy stowarzyszeniu Centrum Integracji Społecznej osób wymagających wsparcia – podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Sączu. Centrum Integracji Społecznej powołane zostało w celu aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie same zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

- W zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym został ogłoszony na 2022 r. otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego pn. „Prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku”. Zadanie to powierzono Fundacji Rozwoju Sądecczyzny w trybie zlecenia zadania organizacji pozarządowej. W ramach zadania zrealizowano m. in.: zajęcia z aqua aerobiku, wykładów o tematyce przyrodniczej, kulturalnej oraz społecznej, warsztatów malunku, tworzenia ikon i dekoracji, zajęć z zakresu poznawania właściwości ziół i przypraw, Biesiady w Pszczółkowie, Senioraliów, Gminnego Dnia Seniora w CKiS w Starym Sączu, zajęć z języka angielskiego, zajęć z pilatesu, wyjazdu do Wiśnicza oraz do Budapesztu, a także wyjazdu Szlakiem Architektury Drewnianej w Małopolsce.

- W zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym w 2022 r. otwarty konkurs ofert został ogłoszony na realizację następujących zadań:

- a) działania służące aktywizacji i integracji społecznej seniorów, w tym zwłaszcza osób samotnych,
- b) prowadzenie Klubów Seniora.

~~Zadanie te realizowało: Stowarzyszenie Emerytów Leśnych KONAR, Stowarzyszenie Mieszkańców Barcic, Stowarzyszenie Miasto Świętej Kingi.~~ W ramach ww. zadania zrealizowano: wycieczki do Roztoczańskiego Parku Narodowego dla 30 osobowej grupy, cykl spotkań tzw. Kawiarenki senioralnej oraz wyjazdy na baseny dla seniorów, spotkania integracyjnych dla seniorów, spotkania edukacyjne z zakresu profilaktyki zdrowotnej i bezpieczeństwa, warsztaty szkoleniowe dotyczące samoorganizacji, wyjazdy na baseny termalne oraz 2-dniowy wyjazd studyjny do Kotliny Kłodzkiej.

Organizacje pozarządowe w gminie są ważnym komponentem społeczeństwa obywatelskiego i demokratycznego. W gminie Stary Sącz wg stanu na czerwiec 2023 r. (dane Urzędu Miejskiego w Starym Sączu) działało 88 organizacji pozarządowych o zróżnicowanym charakterze.

Tabela 26: Organizacje pozarządowe w gminie Stary Sącz wg formy organizacyjno – prawnej

Lp.	Forma organizacyjno - prawna	Liczba organizacji
1.	Stowarzyszenia	29
2.	Fundacje	13
3.	Stowarzyszenia zwykłe	11
4.	Oddziały terenowe Caritas/Akcji Katolickiej	10
5.	Kluby sportowe (w tym UKS)	10
6.	Organizacja społeczna	5
7.	Ochotnicza Straż Pożarna	3
8.	Związek	3
9.	Towarzystwo	2
10.	Zrzeszenie handlu i usług	1
11.	Koło	1

(Źródło: <https://bip.malopolska.pl/starysacz,m,336558,wykaz-organizacji.html>)

Tabela 27: Dotacje przyznane przez organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w roku 2022

Lp	Działanie	Wysokość przyznanej dotacji
1.	Dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	94 500 zł
2.	Dofinansowania na realizację zadań z zakresu działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku	45 000 zł
3.	Dofinansowania na realizację zadań z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	20 000 zł
4.	Dofinansowanie na realizację zadania publicznego z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	70 000 zł
5.	Dofinansowanie na realizację zadania publicznego z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	110 000 zł
6.	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Starym Sączu	926 265 zł

7.	Schronienie dla osób bezdomnych	55 582 zł
8.	Prowadzenie Centrum Integracji Społecznej	3 150 zł

(Źródło: Sprawozdanie Burmistrza Starego Sącza z realizacji „Program współpracy Gminy Stary Sącz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022”)

Analizując zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych należy stwierdzić, że posiadają one spory potencjał w tym zakresie. Należy dążyć do tego, aby działalność ta była wciąż rozwijana. Można np.:

- w dziennym domu senioralnym (Stowarzyszenie "Brama Beskidu) zwiększyć liczbę uczestników do 30 osób, jeżeli zapewni się im poranny oraz popołudniowy dojazd do placówki, zwłaszcza z terenów wiejskich oraz po wprowadzeniu gradacyjnego sposobu wnoszenia opłat uzależnionego od wysokości osiągniętych dochodów;
- ofertę opieki wytchnieniowej oprócz oferowanej do tej pory opieki środowiskowej, wzbogacić o opiekę wytchnieniową prowadzoną przez odpowiednio przygotowany ośrodek. W ten sposób opiekunowie osób niepełnosprawnych będą mieli możliwość krótkoterminowo powierzyć tę opieką profesjonalnej placówce, i tym samym w jeszcze większym stopniu zregenerować siły, odpocząć od sprawowania codziennej opieki, nabrać odpowiedniej motywacji i siły do dalszego działania. Prowadzenie opieki wytchnieniowej w tym wariancie planuje się prowadzić w rozbudowanej siedzibie Środowiskowego Domu Samopomocy (Stowarzyszenie "Gniazdo");
- uruchomić następne przedsiębiorstwo społeczne, które mogłoby się zajmować częścią usług komunalnych dla miasta (np. pielęgnacja zieleni, utrzymanie w czystości dróg i chodników, usługi sprzątające).

Część analityczna

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów: *strengths* („S” – siły, atuty, mocne strony), *weaknesses* („W” – słabości, słabe strony), *opportunities* („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym), *threats* („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Aby określić kierunki dalszych prac nad Strategią podczas spotkania diagnostyczno – programowego zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stary Sącz przeprowadzono w grupach specjalistów z poszczególnych dziedzin analizę zebranych danych ze wskazaniem mocnych i słabych stron, zagrożeń i szans. Taka analiza zebranych danych pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakimi dysponuje Gmina.

Mocne strony:

- Istnienie Starosądeckiej Strefy Aktywności Gospodarczej, która sprzyja powstawaniu nowych miejsc pracy.
- Wśród mieszkańców Gminy bezrobocie utrzymuje się na stabilnym, niskim poziomie.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego do spraw Uzależnień i Przemocy, w którym można uzyskać bezpłatne wsparcie specjalistów: prawnika, psychologa, terapeuty uzależnień.
- Działalność Placówki Wsparcia Dziennego z siedzibą w Starym Sączu oraz jej filii w Gołkowicach i Barcicach.
- Rosnąca liczba żłobków, klubów dziecięcych i przedszkoli na terenie Gminy.
- Duża aktywność organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Stary Sącz.
- Szeroka oferta turystyczna połączona z dobrą infrastrukturą rekreacyjną oraz dużą ilością imprez o charakterze kulturalnym i integracyjnym sprawia, że rośnie atrakcyjność Gminy.
- Dobra współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie wsparcia społecznego mieszkańców gminy Stary Sącz.
- Działalność grupy samopomocowej AA „Poprad”, która oferuje wsparcie zarówno mieszkańcom gminy Stary Sącz jak i gmin ościennych.
- Przywiązanie do tradycji i kultury regionu dużej części mieszkańców.

- ~~Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników działających w obszarze wsparcia społecznego.~~
- Dobra współpraca GKRPA ze szkołami w zakresie realizacji długotrwałych programów profilaktycznych.
  - Istnienie na terenie Gminy instytucji opieki i wsparcia dziennego takich jak: Dzienny Dom Seniora z siedzibą w Starym Sączu oraz Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z zaburzeniami psychicznymi w Cyganowicach.
  - Gmina posiada mieszkania chronione.

Słabe strony:

- Struktura demograficzna mieszkańców Gminy - wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.
- Rosnąca liczba uczniów kwalifikujących się do kształcenia specjalnego oraz pomocy psychologiczno - pedagogicznej.
- Rozproszona zabudowa, istnienie licznych przysiółków na terenach wiejskich oraz gorzej rozwinięta tam infrastruktura komunikacyjna powodują trudności w dostępie do miejsc leczenia, szkół, instytucji, szkół zwłaszcza dla osób starszych, niepełnosprawnych i nie mających własnego środka transportu.
- Niechęć do zgłaszania instytucjom obserwowanych w środowisku problemów społecznych w obawie przed napiętnowaniem, zwłaszcza w obszarze przemocy w środowisku zamieszkania.
- Relatywnie duży udział osób młodych (do 35 roku życia) w strukturze bezrobotnych z terenu Gminy.
- Na terenie Gminy brak miejsc całodobowego wsparcia dla seniorów, osób niepełnosprawnych.
- Uzależnienie od transferów socjalnych części mieszkańców, połączone z brakiem chęci i motywacji do podjęcia zatrudnienia.
- Brak ogrzewalni, noclegowni dla osób bezdomnych.
- Niewystarczająca liczba lokali socjalnych, wspomaganych.
- Narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony członków ich rodzin.
- Pojawiające się często roszczeniowe postawy rodziców i uczniów względem dyrekcji i nauczycieli.
- Brak niskoczynszowych mieszkań w ofercie publicznej dla rodzin z małymi dziećmi.

Szanse:

- Współpraca ze społeczną inicjatywą mieszkaniową SIM Małopolska dzięki, której powstaną nowe lokale mieszkalne na terenie Gminy.
- Wsparcie finansowe z programów rządowych.
- Aktywność Gminy i NGO w aplikowaniu o środki zewnętrzne.
- Dobra dostępność do lokalnego rynku pracy, dzięki położeniu blisko centralnego miasta regionu – Nowego Sącza.
- Duża dostępność i szeroka oferta kształcenia szkół ponadpodstawowych w mieście i w regionie.
- Promocja i rozwój wolontariatu.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Szkolenie i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Rozwój dialogu i partnerstwa społecznego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie wykorzystania potencjału NGO w udzielaniu pomocy osobom i rodzinom potrzebującym pomocy i wsparcia.
- Nowelizacja ustaw z obszaru zabezpieczenia społecznego np. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o pomocy społecznej pod kątem zmieniających się potrzeb społeczeństwa.

Zagrożenia:

- Negatywny wpływ sytuacji społecznej i politycznej (wojna na Ukrainie i pandemia Covid -19) na kondycję i zdrowie społeczeństwa.
- Migracja osób młodych.
- Brak odpowiedniej liczby specjalistów w zakresie psychiatrii, zwłaszcza dziecięcej.
- Negatywne wzorce postaw społecznych płynące z Internetu i TV.
- Problem przemocy cyfrowej.
- Utrudnienia komunikacyjne w aglomeracji sądeckiej.
- Uboga oferta zajęć pozaszkolnych dla młodzieży.
- Zakorzenione w części społeczności lokalnej niewłaściwe wzorce rodzinne.

- ~~Rosnąca liczba zadań przekazywanych do Ośrodka Pomocy Społecznej, związanych z funkcją administracyjno - redystrybucyjną (marnowanie zasobów pomocy społecznej).~~
- Niewielka ilość miejsc pracy adresowanych do osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy.
  - Rosnąca liczba osób wymagających wsparcia instytucjonalnego w domach pomocy społecznej oraz rosnące koszty pobytu w domach pomocy.
  - Zbyt mała liczba ZOli i Hospicjów w regionie.
  - Słaba dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej, długie terminy oczekiwania na konsultację w ramach NFZ.
  - Duże przyzwolenie społeczne na stosowanie używek, zwłaszcza alkoholu.
  - Pogłębiający się kryzys rodziny, spowodowany nietrwałością związków małżeńskich i wzrastającą liczbą rozwodów. Dzieci często wychowywane są tylko przez jednego z rodziców. Następuje przejmowanie funkcji rodziny przez instytucje.
  - Zanik tradycyjnego modelu rodziny w wyniku zmian społecznych i obyczajowych.
  - Problem nadużywania alkoholu jest powszechny
  - wzrost uzależnień behawioralnych, głównie wśród młodzieży (social media, notoryczne obserwowanie wydarzeń w sieci - fonoholizm).

Główne obszary problemowe

Problemy dotyczące rodziny
(problemy wychowawcze,
rodziny niepełne, bezradność życiowa,
indywidualistyczny styl życia,
wpływy kultury "social mediów",
zanikający model tradycyjnej rodziny)

Problemy natury zaburzeń psychicznych
(stany depresyjne, choroby psychiczne,
samobójstwa, wycofany sposób życia,
stany lękowe, manie prześladowcze,
roszczeniowe postawy)

**Problemy związane
ze starością, schorzeniami,
niepełnosprawnością**
(samotność, podupadające zdrowie,
mała socjalizacja i aktywność społeczna,
brak opieki, starzenie się społeczeństwa)

Problemy przemocy domowej, uzależnień
(alkohol, używki, agresja,
niezdrowy styl życia)

Problemy ubóstwa
(mała aktywność zawodowa,
wzrastające koszty życia, braki mieszkaniowe,
wycofany styl życia,
niskie świadczenia społeczne)

WIZJA:

Gmina Stary Sącz jest dobrym miejscem do życia, pracy, nauki, spędzania czasu wolnego, dzięki sprawnie funkcjonującemu systemowi wsparcia instytucjonalnego, zapewniającemu mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa, stabilności i rozwoju. Gmina pomaga osiągnąć wysoką jakość życia dzięki zapewnieniu adekwatnych usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców, pomagających rozwiązywać problemy społeczne.

MISJA:

Stworzenie mieszkańcom gminy Stary Sącz warunków sprzyjających rozwojowi, poprawie jakości życia oraz zapewnienie pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Program strategii

Cele strategiczne:

1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, podnoszenie komfortu i jakości życia rodzin.
2. Podniesienie dobrostanu psychicznego mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób znajdujących się w kryzysie psychicznym.
3. Rozwój pomocy opiekuńczej i aktywizacji społecznej dla seniorów, osób niepełnosprawnych/z poważnymi problemami zdrowotnymi.
4. Aktywne wsparcie na rzecz osób i rodzin doświadczających problemów przemocy domowej i uzależnień.
5. Zmniejszenie skali ubóstwa, poprawa warunków życia osób i rodzin zmarginalizowanych.

Skróty użyte w tym rozdziale oznaczają:

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Sączu

UM - Urząd Miejski w Starym Sączu

PWD - Placówka Wsparcia Dziennego w Starym Sączu

SIM - Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Sączu

CKiS - Centrum Kultury i Sztuki w Starym Sączu

OPP - Organizacja Pożytku Publicznego

ZI - Zespół Interdyscyplinarny w Starym Sączu

PK - Punkt Konsultacyjny w Starym Sączu

PES - Podmioty Ekonomii Społecznej

MZGK - Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Starym Sączu

ZOFAS - Zespół Obsługi Administracyjno-Finansowej Szkół

Cele strategiczne i operacyjne, działania, wskaźniki, realizatorzy

1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, podnoszenie komfortu i jakości życia rodzin.

1.1. Cel operacyjny:

Wzmacnianie systemu wspierania rodziny.

Działanie:

1. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach.
2. Zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby asystentów rodzin.
3. Zwiększanie liczby miejsc dla dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego, jej filiach oraz w świetlicach środowiskowych.
4. Rozszerzenie działalności świetlic szkolnych.

Wskaźniki:

1. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach z 50 obecnie do 150.
2. "1 do 1" - dostępny asystent do rodziny z problemem.
3. Zwiększenie liczby miejsc w PWD z obecnych 75.
4. Szkoły, w których wydłużono prace świetlic (o ile godzin), rodzaj nowych wprowadzonych zajęć.

Realizatorzy:

UM, PWD.

1.2. Cel operacyjny:

Zwiększenie stabilizacji bytowej rodzin.

Działanie:

1. Zwiększenie liczby funkcjonalnych mieszkań socjalnych, komunalnych oraz mieszkań niskoczynszowych pod wynajem dla rodzin.

Wskaźniki:

1. liczba nowopowstałych mieszkań.

Realizatorzy:

UM, SIM.

1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, podnoszenie komfortu i jakości życia rodzin (c.d.).

1.3. Cel operacyjny:

Prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegającym problemom opiekuńczo – wychowawczym oraz aktywne włączanie dzieci i młodzież w życie społeczne i kulturowe.

Działanie:

1. Organizowanie wymiany doświadczeń i zapobieganie izolacji poprzez grupy wsparcia i grupy samopomocowe.
2. Rozwinięcie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez wsparcie rodzin wspierających.
3. Powstanie szkoły dla rodziców jako stacjonarnej pomocy.
4. Rozwinięcie szkoleń, konferencji podnoszących kompetencje rodzicielskie.

Wskaźniki:

1. Liczba funkcjonujących grup samopomocowych (czas trwania grup).
2. Liczba rodzin wspierających.
3. Liczba przeprowadzonych szkół dla rodziców.
- 4 Liczba szkoleń, konferencji (tematy poruszane).

Realizatorzy:

OPS, PWD.

~~2. Podniesienie dobrostanu psychicznego mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób znajdujących się w kryzysie psychicznym.~~

2.1. Cel operacyjny:

Rozwój bazy pomocowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działanie:

1. Rozwój infrastruktury środowiskowego domu samopomocy w Starym Sączu.
2. Zwiększenie liczby uczestników ŚDSu.

Wskaźniki:

1. Informacje o rozbudowie/remontcie ŚDS.
2. Zwiększenie liczby uczestników ŚDS do 45.

Realizatorzy:

UM, OPS.

2.2. Cel operacyjny:

Zwiększenie zakresu specjalistycznej pomocy psychologicznej na terenie Gminy.

Działanie:

1. Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej – pedagogicznej w placówkach oświatowych.
2. Poszerzenie działalności Punktu Konsultacyjnego przy OPS (specjaliści, liczba godzin).

Wskaźniki:

1. Zwiększona liczba dzieci objętych pomocą w stosunku do obecnego stanu.
2. Zwiększona ilość porad konsultacyjnych w stosunku do obecnego stanu).

Realizatorzy:

Szkoły gminne, OPS.

2.3. Cel operacyjny:

Upowszechnianie wśród społeczności lokalnej możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, a także innego specjalistycznego poradnictwa.

Działanie:

1. Upowszechnianie informacji za pomocą plakatów, ulotek, informacji na stronach internetowych instytucji publicznych, a także za pomocą pracowników zatrudnionych w instytucjach publicznych (OPS, PWD, UM, szkoły, przedszkola, ZOFAS, MZGK, CKiS).

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj upowszechnionych informacji.

Realizatorzy:

OPS, jednostki gminne.

2. Podniesienie dobrostanu psychicznego mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób znajdujących się w kryzysie psychicznym (c.d.).

2.4. Cel operacyjny:

Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zdrowia psychicznego.

Działanie:

1. Prowadzenie działań profilaktyki szkolnej dotyczących kwestii zdrowia psychicznego.
2. Prowadzenie działań profilaktycznych adresowanych do nauczycieli, dorosłych mieszkańców Gminy w zakresie zdrowia psychicznego.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj działań profilaktycznych w szkołach.
2. Liczba i rodzaj działań profilaktycznych dla nauczycieli i mieszkańców Gminy.

Realizatorzy:

Szkoły gminne, GKRPA, OPS.

2.5. Cel operacyjny:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy warunków do rozwoju zainteresowań sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych.

Działanie:

1. Dalszy rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie Gminy.
2. Organizowanie, wspieranie, promowanie imprez o charakterze prozdrowotnym adresowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.
3. Organizowanie, wspieranie, promowanie imprez o charakterze kulturalnym na terenie Gminy.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj nowo powstałej infrastruktury.
2. Liczba i rodzaj zorganizowanych imprez prozdrowotnych.
3. Liczba i rodzaj zorganizowanych imprez kulturalnych.

Realizatorzy:

UM, szkoły gminne, GKRPA, CKiS.

3. Rozwój pomocy opiekuńczej i aktywizacji społecznej dla seniorów, osób niepełnosprawnych/z poważnymi problemami zdrowotnymi.

3.1. Cel operacyjny:

Rozwój form wsparcia, infrastruktury przeznaczonej dla ww. grupy.

Działanie:

1. Sprawnie działający dzienny dom seniora dla 30 osób.
2. Zapewnienie opieki wtychnieniowej w placówce (opieka niedomowa) dla 10 osób.
3. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego.
4. Rozwój istniejących i powstawanie nowych miejsc spotkań dla seniorów (klubów seniora, Uniwersytet III wieku).
5. Powstanie domu pomocy społecznej na terenie Gminy Stary Sącz.

Wskaźniki:

1. 30 osobowy funkcjonujący dom seniora zapewniający dojazd do miejsca zamieszkania.
2. Zapewnienie opieki wtychnieniowej w placówce dla 10 osób.
3. Utworzenie dodatkowego mieszkania wspomaganego.
4. Liczba uczestników klubów seniora, Uniwersytet III wieku.
5. 1 funkcjonujący dps.

Realizatorzy:

OPS, OPP, UM, CKiS.

3.2. Cel operacyjny:

Rozwinięcie wolontariatu dla ww. grupy.

Działanie:

1. Stworzenie grupy wolontariackiej (szczególnie spośród młodzieży).

Wskaźniki:

1. Liczba uczestników ww. programów.

Realizatorzy:

OPP, OPS.

3. Rozwój pomocy opiekuńczej i aktywizacji społecznej dla seniorów, osób niepełnosprawnych/z poważnymi problemami zdrowotnymi (c.d.).

3.3. Cel operacyjny:

Dalsze deinstytucjonalizowanie pomocy dla ww. grupy

Działanie:

1. Rozwijanie środowiskowej (domowej) opieki wtychnieniowej, usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, korpusu wsparcia seniorów.

Wskaźniki:

1. Liczba uczestników ww. programów.

Realizatorzy:

OPS.

3.4. Cel operacyjny:

Wyrównywanie szans seniorów osób długotrwale chorych z niepełnosprawnościami w dostępie do pełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym.

Działanie:

1. Zwiększanie ilości budynków charakteryzujących się standardem "dostępności".
2. Prowadzenie/propagowanie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.

Wskaźniki:

1. Zwiększona liczba budynków z "dostępnością".
2. Liczba akcji informacyjnych/warsztatów.

Realizatorzy:

UM, OPS.

4. Aktywne wsparcie na rzecz osób i rodzin doświadczających problemów przemocy domowej i uzależnień.

4.1. Cel operacyjny:

Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w obszarze zjawiska przemocy domowej.

Działanie:

1. Kampanie informacyjne (plakaty, ulotki, informacji zamieszczane na stronach internetowych)
2. Zajęcia lekcyjne, spotkania w szkołach promujące prawidłowe metody wychowawcze wykluczające przemoc domową.
3. Dalszy rozwój Punktu Konsultacyjnego jako jednostki świadczącej bezpłatne poradnictwo specjalistyczne w obszarze przemocy i uzależnień.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj kampanii informacyjnych.
2. Liczba i rodzaj zajęć, spotkań szkolnych.
3. Liczba zwiększonych godzin udzielanego poradnictwa.

Realizatorzy:

OPS, ZI, szkoły gminne.

4.2. Cel operacyjny:

Prowadzenie przez Gminę aktywnej polityki w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i behawioralnych.

Działanie:

1. Realizacja długofalowych programów profilaktycznych przez szkoły z terenu Gminy, z naciskiem na programy rekomendowane.
2. Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców.
3. Organizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci, i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin z występującym problemem uzależnień.
4. Organizowanie programów promocji zdrowia, festynów, imprez np. z okazji Dnia Dziecka, Dnia Seniora propagujących zdrowy styl życia.
5. Rozwój bezpłatnego wsparcia ze strony terapeuty uzależnień dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu i członków ich rodzin świadczonego w siedzibie OPS Stary Sącz.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj programów profilaktycznych.
2. Liczba szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży.
3. Liczba zorganizowanych wypoczynków, liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w wypoczynku.
4. Liczba i rodzaj programów promocji zdrowia.
5. Liczba dodatkowych godzin konsultacji świadczonych przez terapeutę

Realizatorzy:

Szkoły gminne, GKRPA, PWD, OPS, sołectwa, rady osiedlowe, koła gospodyń wiejskich.

5. Zmniejszenie skali ubóstwa, poprawa warunków życia osób i rodzin zmarginalizowanych.

5.1. Cel operacyjny:

Rozwój współpracy między sektorem publicznym, a organizacjami pozarządowymi w celu redukcji ubóstwa i poprawy warunków życia.

Działanie:

1. Funkcjonujące nowe przedsiębiorstwo społeczne np. spółdzielnia socjalna.
2. Podejmowanie inicjatyw do utworzenia podmiotów reintegracyjnych: Zakładu Aktywności Zawodowej, Warsztatu Terapii Zajęciowej, Centrum Integracji Społecznej, Klubu Integracji Społecznej.

Wskaźniki:

1. Dane opisujące nowe przedsiębiorstwo społeczne.
2. Podjęte działania w kierunku utworzenia ZAZ/WTZ/CIS,KIS.

Realizatorzy:

UM, OPS, PES, stowarzyszenia, fundacje.

5.2. Cel operacyjny:

Wdrażanie programów wsparcia ukierunkowanych na osoby o niższych dochodach i najbardziej potrzebujących.

Działanie:

1. Realizacja lokalnego programu osłonowego/projektu socjalnego dla ww. grupy.
2. Realizacja programu aktywizacji zawodowej i włączenia społecznego.

Wskaźniki:

1. Liczba osób w programie, kwoty przeznaczone na program.
2. Liczba osób w programie, kwoty przeznaczone na program.

Realizatorzy:

OPS, PUP, OPP.

5. Zmniejszenie skali ubóstwa, poprawa warunków życia osób i rodzin zmarginalizowanych (c.d.).

5.3. Cel operacyjny:

Tworzenie warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu, co może stworzyć więcej możliwości zatrudnienia i zwiększyć dochody dla osób ubogich

Działanie:

1. Dalszy rozwój Strefy Aktywności Gospodarczej w Starym Sączu.

Wskaźniki:

1. Liczba nowych miejsc pracy, liczba nowodziałających zakładów pracy.

Realizatorzy:

UM.

5.4. Cel operacyjny:

Zapewnienie dostępu do bezpiecznego i przystępnego cenowo mieszkalnictwa.

Działanie:

1. Dostęp do niskoczynszowych mieszkań w ramach SIM (Spółdzielczej Inicjatywy Mieszkaniowej).
2. Powstanie nowych mieszkań socjalnych/komunalnych.

Wskaźniki:

1. Liczba mieszkań SIM.
2. Liczba nowoutworzonych mieszkań socjalnych/komunalnych (co najmniej 1).

Realizatorzy:

UM, SIM, MZGK.

Ramy finansowe strategii

Poniżej zostały przedstawione ramy finansowe strategii w cyklu roku kalendarzowego, co wydaje się słuszne z tego względu, że większość organizacji sporządza w takiej perspektywie czasowej swoje budżety. Na podstawie wykonania dotychczasowych zadań starano się przypisać działaniom przedstawionym w strategii przybliżone, realne budżety. Kwoty te należy traktować orientacyjnie, mogą one ulegać zmianom w zależności od przyszłych uwarunkowań. Warto też dodać, że skojarzone kwoty przypisano tylko tym działaniom, które jednoznacznie można było zidentyfikować z określoną wartością wydatków. \$ oznaczono działania trudne do oszacowania, gdzie istnieje zbyt wiele zmiennych uniemożliwiających wskazanie jednoznacznej kwoty. Natomiast działania z * to wydatki jednorazowe, niecykliczne.

Tabela 28: Ramy finansowe strategii (1)

Cel operacyjny	Działania	Kwota
1.1. Wzmacnianie systemu wspierania rodziny.	1. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach.	\$
	2. Zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby asystentów rodzin.	\$
	3. Zwiększanie liczby miejsc dla dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego, jej filiach oraz w świetlicach środowiskowych.	\$
	4. Rozszerzenie działalności świetlic szkolnych.	\$
1.2. Zwiększenie stabilizacji bytowej rodzin.	1. Zwiększenie liczby funkcjonalnych mieszkań socjalnych, komunalnych oraz mieszkań niskoczynszowych pod wynajem dla rodzin.	\$
1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegającym problemom opiekuńczo – wychowawczym oraz aktywne włączanie dzieci i młodzież w życie społeczne i kulturowe.	1. Organizowanie wymiany doświadczeń i zapobieganie izolacji poprzez grupy wsparcia i grupy samopomocowe.	10 000
	2. Rozwinięcie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez wsparcie rodzin wspierających.	10 000
	3. Powstanie szkoły dla rodziców jako stacjonarnej pomocy.	8 000
	4. Rozwinięcie szkoleń, konferencji podnoszących kompetencje rodzicielskie.	20 000
2.1. Rozwój bazy pomocowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	1. Rozwój infrastruktury środowiskowego domu samopomocy w Starym Sączu.	7 500 000*
2.2. Zwiększenie zakresu specjalistycznej pomocy psychologicznej na terenie Gminy.	1. Zwiększenie dostępności pomocy psychologiczno – pedagogicznej w placówkach oświatowych.	220 000
	2. Poszerzanie działalności Punktu Konsultacyjnego przy OPS (specjaliści, liczba godzin).	50 000
2.3. Upowszechnianie wśród społeczności lokalnej możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, a także innego specjalistycznego poradnictwa.	1. Upowszechnianie informacji za pomocą plakatów, ulotek, informacji na stronach internetowych instytucji publicznych, a także za pomocą pracowników zatrudnionych w instytucjach publicznych (OPS, PWD, UM, szkoły, przedszkola, ZOFAS, MZGK, CKiS).	4 000
2.4. Edukacja społeczności lokalnej	1. Prowadzenie działań profilaktyki szkolnej dotyczących	30 000

w zakresie zdrowia psychicznego.	kwestii zdrowia psychicznego. 2. Prowadzenie działań profilaktycznych adresowanych do nauczycieli, dorosłych mieszkańców Gminy w zakresie zdrowia psychicznego.	10 000
2.5. Zapewnienie mieszkańcom Gminy warunków do rozwoju zainteresowań sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych.	1. Dalszy rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie Gminy. 2. Organizowanie, wspieranie, promowanie imprez o charakterze prozdrowotnym adresowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. 3. Organizowanie, wspieranie, promowanie imprez o charakterze kulturalnym na terenie Gminy.	\$ \$ \$
3.1. Rozwój form wsparcia, infrastruktury przeznaczonej dla ww. grupy.	1. Sprawnie działający dzienny dom seniora dla 30 osób. 2. Zapewnienie opieki wtychnieniowej w placówce (opieka nieдомowa) dla 10 osób. 3. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego. 4. Rozwój istniejących i powstawanie nowych miejsc spotkań dla seniorów (klubów seniora, Uniwersytet III wieku). 5. Powstanie domu pomocy społecznej na terenie Gminy Stary Sącz.	504 000 50 000 500 000* \$ 15 000 000*
3.2. Rozwinięcie wolontariatu dla seniorów.	1. Stworzenie grupy wolontariackiej (szczególnie spośród młodzieży).	12 000
3.3. Dalsze deinstytucjonalizowanie pomocy dla seniorów.	1. Rozwijanie środowiskowej (domowej) opieki wtychnieniowej, usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, korpusu wsparcia seniorów.	260 000
3.4. Wyrównywanie szans seniorów osób długotrwale chorych z niepełnosprawnościami w dostępie do pełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym.	1. Zwiększanie ilości budynków charakteryzujących się standardem "dostępności". 2. Prowadzenie/propagowanie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	\$ \$
4.1. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w obszarze zjawiska przemocy domowej.	1. Kampanie informacyjne (plakaty, ulotki, informacji zamieszczane na stronach internetowych) 2. Zajęcia lekcyjne, spotkania w szkołach promujące prawidłowe metody wychowawcze wykluczające przemoc domową. 3. Dalszy rozwój Punktu Konsultacyjnego jako jednostki świadczącej bezpłatne poradnictwo specjalistyczne w obszarze przemocy i uzależnień.	3 000 5 000 20 000
4.2. Prowadzenie przez Gminę aktywnej polityki w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i behawioralnych.	1. Realizacja długofalowych programów profilaktycznych przez szkoły z terenu Gminy, z naciskiem na programy rekomendowane. 2. Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców. 3. Organizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci, i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin z występującym problemem uzależnień. 4. Organizowanie programów promocji zdrowia, festynów, imprez np. z okazji Dnia Dziecka, Dnia Seniora propagujących zdrowy styl życia. 5. Rozwój bezpłatnego wsparcia ze strony terapeuty uzależnień dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu i	30 000 3 000 40 000 30 000 20 000

	członków ich rodzin świadczonego w siedzibie OPS Stary Sącz.	
5.1. Rozwój współpracy między sektorem publicznym, a organizacjami pozarządowymi w celu redukcji ubóstwa i poprawy warunków życia.	1. Funkcjonujące nowe przedsiębiorstwo społeczne np. spółdzielnia socjalna. 2. Podejmowanie inicjatyw do utworzenia podmiotów reintegracyjnych: Zakładu Aktywności Zawodowej, Warsztatu Terapii Zajęciowej, Centrum Integracji Społecznej, Klubu Integracji Społecznej.	\$ \$
5.2. Wdrażanie programów wsparcia dochodowego ukierunkowanych na osoby o niższych dochodach i najbardziej potrzebujących.	1. Wdrażanie programów wsparcia dochodowego ukierunkowanych na osoby o niższych dochodach i najbardziej potrzebujących.	\$
5.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu, co może stworzyć więcej możliwości zatrudnienia i zwiększyć dochody dla osób ubogich	1. Dalszy rozwój Strefy Aktywności Gospodarczej w Starym Sączu.	\$
5.4. Zapewnienie dostępu do bezpiecznego i przystępnego cenowo mieszkalnictwa.	1. Dostęp do niskoczynszowych mieszkań w ramach SIM (Spółdzielczej Inicjatywy Mieszaniowej). 2. Powstanie nowych mieszkań socjalnych/komunalnych.	\$ \$

\$ - kwota trudna do oszacowania (zbyt wiele zmiennych)

* - wydatek jednorazowy

Ramy finansowe strategii wynoszą:

Tabela 29: Ramy finansowe strategii (2)

Cel strategiczny	Kwota	W tym inwestycyjne
1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, podnoszenie komfortu i jakości życia rodzin.	48 000	
2. Podniesienie dobrostanu psychicznego mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób znajdujących się w kryzysie psychicznym.	7 814 000	7 500 000
3. Rozwój pomocy opiekuńczej i aktywizacji społecznej dla seniorów, osób niepełnosprawnych/z poważnymi problemami zdrowotnymi.	16 326 000	15 500 000
4. Aktywne wsparcie na rzecz osób i rodzin doświadczających problemów przemocy domowej i uzależnień.	151 000	
5. Zmniejszenie skali ubóstwa, poprawa warunków życia osób i rodzin zmarginalizowanych.	\$	
	Łącznie	23 000 000
	24 339 000	

Monitoring i ewaluacja strategii

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację strategii będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Sączu. W tym celu powołany będzie **Zespół** Ewaluacyjno-Monitorujący w skład, którego wejdą:

- Franciszek Tudaj- Kierownik OPS, koordynator Zespołu;
- Marcin Sułkowski- pracownik socjalnej OPS, pełnomocnik Burmistrza Starego Sącza ds. realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Bernadeta Korona – Brdej- pracownik socjalny OPS, Przewodnicząca GKRPA;
- Adriana Woźniak- pracownik socjalny OPS;
- Anna Miechurska- pracownik socjalny OPS, Przewodnicząca ZI;
- do współpracy z Zespołem mogą być zapraszani przede wszystkim realizatorzy strategii, a także inne osoby, których wiedza i doświadczenie mogą przyczynić się usprawnienia realizacji strategii.

Monitoring i ewaluacja strategii odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jej realizatorów. Każdego roku **do 30 czerwca** za poprzedni rok kalendarzowy Zespół sporządzi raport zawierający dane monitorujące strategię tj. w jakim stopniu działania, a tym samym wskaźniki strategii są realizowane. Raport w części ewaluacyjnej określi także uwagi dotyczące funkcjonalności strategii, czy spełnia założone cele i rezultaty, czy i w jakim obszarze strategia wymaga, aktualizacji, przeformułowania lub zmiany.

Indeks tabel

Tabela 1: Ludność Gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 z podziałem na kategorie wiekowe.....	3
Tabela 2: Procentowy udział osób w poszczególnych kategoriach wiekowych w ogólnej strukturze mieszkańców Gminy.....	3
Tabela 3: Rozkład struktury mieszkańców w gminie Stary Sącz według płci.....	4
Tabela 4: Dane statystyczne dotyczące przyrostu naturalnego w gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2021.....	4
Tabela 5: Struktura rodzin korzystających ze wsparcia OPS w latach 2017 – 2022.....	8
Tabela 6: Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2022 – liczba rodzin.....	9
Tabela 7: Liczba uczestników Dziennego Domu Seniora w Starym Sączu w latach 2019 - 2023.....	13
Tabela 8: Liczba orzeczeń wydanych przez PCPR Nowy Sącz dla mieszkańców gminy Stary Sącz....	15
Tabela 9: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS Stary Sącz z powodu niepełnosprawności w latach 2017 – 2023.....	15
Tabela 10: Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Stary Sącz w latach 2017 - 2022.....	16

Tabela 11: Osoby z terenu gminy Stary Sącz umieszczone w DPS - koszty utrzymania.....	17
Tabela 12: Realizacja programów dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w latach 2017 - 2022.....	18
Tabela 13: Liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku dla opiekunów, specjalnego zasiłku dla opiekunów, świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2017 - 2022.....	19
Tabela 14: Liczba świadczeń "Za życiem".....	19
Tabela 15: Realizacja zadań z zakresu działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Sączu w latach 2017 – 2022 r.....	23
Tabela 16: Interwencje policji w związku z nadużywaniem alkoholu i innych środków odurzających na terenie gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 r.....	24
Tabela 17: Liczba osób bezdomnych z terenu gminy Stary Sącz korzystających ze wsparcia OPS Stary Sącz w latach 2017 - 2022.....	25
Tabela 18: Przedszkola i szkoły publiczne w Gminie Stary Sącz.....	28
Tabela 19: Placówki niepubliczne funkcjonujące na terenie Starego Sącza.....	28
Tabela 20: Żłobki w Gminie Stary Sącz.....	29
Tabela 21: Zasoby mieszkaniowe Gminy Stary Sącz.....	30
Tabela 22: Dodatki mieszkaniowe dla mieszkańców gminy w latach 2017-2022.....	30
Tabela 23: Interwencje Policji na terenie gminy Stary Sącz w latach 2017 – 2022 r.....	31
Tabela 24: Podmioty gospodarki narodowej w gminie Stary Sącz według klasy wielkości.....	34
Tabela 25: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD w Gminie Stary Sącz w latach 2017 – 2022.....	35
Tabela 26: Organizacje pozarządowe w gminie Stary Sącz wg formy organizacyjno – prawnej.....	37
Tabela 27: Dotacje przyznane przez organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w roku 2022..	37
Tabela 28: Ramy finansowe strategii (1).....	55
Tabela 29: Ramy finansowe strategii (2).....	57

Indeks wykresów

Wykres 1: Liczba rodzin z problemem ubóstwa na terenie gminy Stary Sącz.....	6
Wykres 2: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS.....	6
Wykres 3: Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS.....	7
Wykres 4: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych OPS.....	7
Wykres 5: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych OPS.....	8
Wykres 6: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych.....	10
Wykres 7: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2017-2022.....	11
Wykres 8: Liczba dzieci w PWD w latach 2017-2022.....	12
Wykres 9: Liczba Niebieskich Kart w latach.....	20
Rysunek 10: Badanie uzależnień pyt. 1.....	21
Rysunek 11: Badanie uzależnień pyt. 2.....	21
Rysunek 12: Badanie uzależnień pyt. 3.....	22
Rysunek 13: Badanie uzależnień pyt. 4.....	22